

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Radikalizace české společnosti v důsledku nemoci COVID-19

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Studijní program: Ochrana obyvatelstva

Autor: Bc. Dominik Minařík

Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Strnad, Ph.D.

České Budějovice 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce s názvem „*Radikalizace české společnosti v důsledku nemoci COVID-19*“ je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby stejnou elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby diplomové práce.

Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

Bc. Dominik Minařík

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval vedoucímu diplomové práce Mgr. Štěpánu Strnadovi, Ph.D., za umožnění zpracování diplomové práce na téma „Radikalizace české společnosti v důsledku nemoci COVID-19“ a rovněž za užitečné rady a cenné připomínky při jejím zpracování.

Radikalizace české společnosti v důsledku nemoci COVID-19

Abstrakt

Předložená diplomová práce se zabývá problematikou radikalizace obyvatel v České republice, kdy se jedná o neustále se vyvíjející fenomén a krize způsobená epidemií COVID-19 mohla mít vliv na tento proces, kdy předložená diplomová práce podtrhuje důležité skutečnosti spojené s tímto fenoménem. Práce obsahuje teoretickou část, ve které se autor zaměřuje na představení a pohledy pojmů provázaných se zvoleným tématem, jako jsou radikalismus a extremismus. Ve stručnosti je shrnuto i postavení jednotlivých ideologií, které působí při procesu radikalizace obyvatelstva a následném extremistickém projevu jednotlivce či skupin. Zvolená problematika poukazuje na nebezpečí hrozící právě vůči demokratické společnosti a vlnu tzv. populistů v politickém spektru, kteří přicházejí v době krize s často jednoduchým, ale neuskutečnitelným řešením nastalé situace. V rámci takového spojení krize v podobě COVID-19 a vlivu možné radikalizace společnosti práce sleduje a vyhodnocuje takové dění, kdy jsou sumarizována aktuální opatření v boji s radikální scénou v ČR ze strany příslušných složek státu a studentem navržena vlastní opatření. V neposlední řadě jsou taková bezpečnostní rizika a opatření srovnána na poli mezinárodního měřítká.

Klíčová slova

Radikalismus, radikalizace, prevence, represe, demonstrace, násilné projevy, bezpečnostní aspekty, modely radikalizace, COVID-19

Radicalization of the Czech society in reaction to occurrence of COVID-19 disease

Abstract

The submitted diploma thesis deals with the issue of radicalization of the population in the Czech Republic, which is a constantly evolving phenomenon and the crisis caused by the COVID-19 epidemic could affect this process, when the submitted diploma thesis underlines important facts related to this phenomenon. The thesis contains a theoretical part, in which the author focuses onto the introduction and views of concepts related to the chosen topic, such as radicalism and extremism. The author briefly present the position of individual ideologies that create the process of radicalization of the population and have an affect to cause extremist manifestation of individuals or groups. The chosen problem points to the danger which point to the democratic society and the trend of so-called populists in the political spectrum, who come in times of crisis with an often simple but unfeasible solution to the situation. Within such a connection of the crisis in the form of COVID-19 and the impact of possible radicalization of the democratic civilian population, this theses monitors and evaluates such events when the current measures in the fight against the radical scene in the Czech Republic are summarized by the relevant state departments and the student suggest his own measures. As the last point of this theses the found data of security risks and measures are compared on an international scale.

Key words

Radicalism, radicalisation, prevention, repression, demonstrations, violent acts, security aspects, models of radicalisation, COVID-19

Obsah

Úvod	8
1. TEORETICKÁ ČÁST	9
1.1 <i>Radikalizace a radikalismus</i>	9
1.1.1 <i>Vymezení radikalizace</i>	10
1.1.2 <i>Vymezení radikalismu</i>	11
1.2 <i>Extremismus</i>	13
1.2.1 <i>Vymezení extremismu</i>	13
1.2.2 <i>Extremismus – ideologická orientace</i>	16
1.3 <i>Rozdíl mezi extremistou a radikálem</i>	20
1.4 <i>Proces radikalizace</i>	21
1.4.1 <i>Formy radikalizace</i>	21
1.4.2 <i>Radikalizace jedince</i>	22
1.4.3 <i>Násilná radikalizace jedince</i>	24
1.4.4 <i>Modely radikalizace</i>	26
1.4.5 <i>Deradikalizace</i>	29
1.5 <i>Bezpečnostní aspekty radikalizace a extremistických projevů</i>	31
1.5.1 <i>Druhy projevů radikálů</i>	31
1.5.2 <i>Opatření proti projevům extremismu</i>	32
1.5.3 <i>Bezpečnost – definice pojmů</i>	33
1.5.4 <i>Extremistické projevy v ČR</i>	34
1.5.5 <i>Preventivní aktivity a boj proti radikalizaci</i>	35
1.6 <i>Legislativní rámec vztahující se k projevům extremismu v ČR</i>	37
1.7 <i>Onemocnění COVID-19</i>	39
1.7.1 <i>Charakteristika onemocnění COVID-19</i>	39
1.7.2 <i>Výskyt COVID-19 v ČR</i>	40
1.7.3 <i>Vydaná opatření v boji s epidemií COVID-19</i>	40
2. CÍLE PRÁCE A VÝZKUMNÁ OTÁZKA	42
3. OPERACIONALIZACE	43
4. METODIKA	45
4.1 <i>Metodika pro výzkum a zpracování dat</i>	45
4.2 <i>Využité metody a techniky pro sběr dat</i>	46
4.3 <i>Výzkumný vzorek</i>	46
4.4 <i>Sběr dat a rizika zkreslení</i>	52
4.5 <i>Analýza dat</i>	53

5.	VÝSLEDKY.....	54
5.1	<i>Kategorizace iniciativ a jejich analýza</i>	54
5.1.1	<i>Oblast č. 1 – Iniciativa občanská nebo extremistická.....</i>	54
5.1.2	<i>Oblast č. 2 – Hlavní motiv demonstrace</i>	54
5.1.3	<i>Oblast č. 3 – Porušování zákonů a nařízení.....</i>	55
5.1.4	<i>Oblast č. 4 – Připravenost bezpečnostních složek.....</i>	55
5.1.5	<i>Oblast č. 5 – Ekonomické dopady.....</i>	56
5.2	<i>Komparace jednotlivých zemí v projevech radikalizace</i>	57
5.2.1	<i>Česká republika</i>	57
5.2.2	<i>Slovenská republika</i>	58
5.2.3	<i>Polská republika.....</i>	59
5.3	<i>Případové studie.....</i>	61
5.3.1	<i>Iniciativa Otevřeme Česko – Chcipl PES.....</i>	61
5.3.2	<i>Vybrané případy jednotlivců</i>	62
5.4	<i>SWOT analýza</i>	65
5.4.1	<i>Výpočet SWOT analýzy.....</i>	66
5.5	<i>Návrhy pro zlepšení</i>	70
6.	DISKUZE.....	72
7.	ZÁVĚR.....	75
8.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	77
9.	SEZNAM OBRÁZKŮ	86
10.	SEZNAM PŘÍLOH.....	86
11.	SEZNAM ZKRATEK	87
12.	PŘÍLOHY	88

Úvod

V liberálně-demokratické společnosti 21. století se setkáváme s mnoha vlivy politických postojů a ideologií, z nichž některé právě útočí na základní principy demokratického státu. Tyto základní principy najdeme v České republice především v ústavě a ústavních zákonech. Avšak neblahé události již z počátku roku 2020, kdy se celosvětově rozšířila pandemie vlivem koronaviru s označením SARS-CoV-2, který způsobuje onemocnění s názvem COVID-19, se v některých státech postavených na demokratických principech, ČR nevyjímaje, začala utvářet různá politická uskupení napříč ideologickým spektrem, přičemž některá z nich si u lidí našla poměrnou část svého zastoupení a popularitu.

ČR a Evropa i v této době byla vystavena zhoršené bezpečnostní situaci. Od doby, kdy byla utlumena především krize hospodářská, byla vystavena migrační vlně, která v mnoha státech vyvolala otázku integrace příchozích osob, a to na úrovni jak kulturních, politických či sociálních aspektů. Nyní byla právě ale veškerá pozornost soustředěna k vývoji ohledně pandemie.

Radikalizace spojená s extremistickým projevem může být na první pohled velmi obtížná k jejímu pochopení, a navíc může mít velmi ojedinělý způsob lidského jednání a projevů. Rozhodně ale nikomu nemohla uniknout skutečnost toho, že během posledních pár měsíců v reflexi na události spojené s koronavirem řada pořádaných protestních akcí a demonstrací, zaváděným opatřením a restrikcím v ČR. I část těchto akcí právě můžeme řadit jako mezi jeden z projevů radikálních či extremistických postojů.

Ve shluku informací o šíření výše uvedené nemoci se ve společnosti začalo přejímat různých dezinformačních toků, a především extremistická scéna a obdobné skupiny, které si zakládají na šíření nenávistné ideologie, byly právě jedny z těch, jenž kritizovaly a různými způsoby napadly státem zavedená vládní opatření, s tím že právě tato opatření omezovala osobní svobody

Jakým způsobem se tedy ubírala radikalizace občanů v ČR vlivem epidemie, jaké extremistické projevy byly ze stran bezpečnostních složek vnímány jako rizikové a lišila se evropská radikální scéna od té naší domácí? Na to se právě řešitel zaměří při výzkumu a zpracování této diplomové práce.

1. TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část práce se zaměřuje především na základní pojmy, které jsou použity pro uchopení širšího tématu, kterými jsou především radikalizace, radikalismus a extremismus. Dále analytická část práce čerpá představenou problematiku z popsané teorie. Součástí kapitol je samotné popsání vlivů procesu radikalizace občanů, srozumitelné prezentování výsledků zkoumaného prostředí. Řešitel práce přichází i po zjištěném stavu s možnými zlepšeními a opatřeními, která by mohla být navržena pro zamezení vlivu procesu radikalizace obyvatelstva. V závěru kapitol je ponechán diskusní prostor autora o tom, čím je diplomová práce přínosná a celkovým zamyšlením nad fenoménem radikalizace.

1.1 Radikalizace a radikalismus

V rámci aktuálních bezpečnostních hrozeb vyplývajících pro ČR představuje radikalismus pro vnitřní bezpečnost státu nezanedbatelnou stránku, se kterou musí bezpečnostní složky kalkulovat a proces radikalizace občanů je fenomén, jenž je mezi mnoha odborníky a bezpečnostní politikou státu v posledních letech velmi důsledně pozorován.

Jak tyto pojmy identifikovat napříč vědními obory je velmi složité, protože mezi experty v tomto fenoménu vzniká časté nepochopení celku a následného zkoumání dané problematiky. Jak bylo zmíněno, jedná se o multidisciplinární pojmy a jsou zkoumány z mnoha hledisek, a to především z pohledu sociálních věd, kam spadá např. sociologie nebo politologie. Právě toto působí tzv. nejednotu terminologie a uchopit daný výzkum tohoto fenoménu je značně obtížné (Strnad, Danics, 2020).

Téma samotné rezonuje napříč celou Evropou, nejvíce bylo za poslední dobu hojně vyzdvižováno v období migrační krize, kdy směrem do Evropy proudilo velké množství uprchlíků, kteří mají muslimské vyznání víry. A právě v období krizí jsou hlavně médii sledovány a vyzdvižovány události, jenž cílí na širokou veřejnost a poutají jí svými informačními kanály, ať už se jedná o televizi nebo internetové prostředí, právě na možné nebezpečí z aktuálně probíhající krize.

Právě v takovou dobu jsou v lidech podněcovány změnové kroky, umělé udržování strachu nebo nastolení obav z možného nebezpečí, kdy se vyhraňují jednotlivci či uskupení svými postoji proti řešení daného problému, a i samotná media chybně

zaměňují nebo nadužívají pojem radikalismus s příbuznými pojmy, jako jsou například extremismus nebo terorismus. Do takové doby vstupuje i epidemie koronaviru v ČR, která vnesla do bezpečnostního prostředí rizika a hroby, které se jen těžko dají předvídat do budoucna, ale i hrozby aktuální, s nimiž musela bezpečnostní politika státu kalkulovat a vypořádat se s jejími vlivy.

Vymezit jasně pojmy radikalizace a radikalismus je problematické, setkáváme se v rámci odborné veřejnosti s mnoha definicemi a za další se jedná o multidisciplinární obor a fenomén, který následně lze vymezit podle zvoleného oboru. A i když napříč těmito obory můžeme dojít k jistým shodám a podobnostem, za účelem této práce bude věnován jistý akcent právě na hledisko vědního oboru kriminologie. Jelikož analytická část práce bude zaměřena na zkoumání násilných projevů ve spojitosti s radikalismem, právě kriminologie jako věda, která se zabývá studiem zločinnosti, nauce o jejích pachatelích, obětech takové zločinnosti a o její kontrole, je právě takovým vědním oborem, který je pro zpracování této práce žádoucí (Novotný, Zapletal, 2004).

Tedy pro vymezení těchto pojmů se nejdříve zaměříme na historický původ vzniku těchto slov. Následně na vymezení samotných pojmů jako je radikalismus a ohraničení radikalismu již vůči zmíněnému extremismu.

1.1.1 Vymezení radikalizace

Radikalizace je fenomén, který rezonuje napříč vědními obory a obsahuje takové aspekty, jako jsou historické, sociální, politické, sociologické, ekonomické, právní, kulturní a v našem případě především aspekt bezpečnostní (Ivor, 2014).

Právě bezpečnostní aspekt, ale nejen on, nese poslední dobou zvýšený zájem o vědecké zkoumání procesu radikalizace a snaží se poodkrýt jak individuální, tak sociální i celospolečenskou úroveň takového fenoménu, který se neustále mění a vyvíjí.

V západním světě se tento pojem hojně využívá i v politickém prostředí a někdy jsou tyto pojmy právě zasazovány čistě do politického prostředí. Za účelem ale této práce se bude jednat především o společenské konflikty, vystupování a činy radikalizovaných subjektů ve veřejném prostoru.

Radikalizaci tedy můžeme chápat jako jisté změnové kroky a vnímání člověka k ideologickým postojům směřujícím k vyhraněným stanoviskům, jenž se odlišují od ústavních norem. Jednodušeji řečeno, můžeme to označit za jakýsi abstraktní prostor,

ve kterém jsou soustředěny nálady spojené s projevem jisté míry nespokojenosti s tolerantním a vstřícným chováním, případně garantováním určitých práv pro danou skupinu společnosti (Mareš, 2003).

V jistých případech se mohou tyto postoje občanů konkrétního státu rozvinout až po aktivity, které cílí rozvrtně v demokratickém uspořádání společnosti, kdy s sebou mohou nést i násilné projevy. Radikalizaci definuje jinak například i Š. Danics, kdy jeho pohled uvádí ve svém díle B. Vegrichtová, s tím že se jedná o: „*proces vedoucí k zvyšování použití politického násilí, kdy dochází k proměně ve vnímání společenských skupin směrem k výrazné politické polarizaci a artikulaci radikálních zájmů a cílů ve společnosti. Radikalizační proces může také přerůst v otevřené nepřátelství vůči určitým sociálním skupinám či sociálním institucím a strukturám v dané společnosti. Radikalizaci lze vnímat jako mezi-skupinový konflikt, ve kterém dochází k proměně důvěry, názorů, postojů, které potom ospravedlňují mezi-skupinové násilí a požadují obětování v zájmu obrany domestikované sociální skupiny*“ (Vegrichtová, 2016).

Radikalizaci jinak definuje právě zmíněná B. Vegrichtová. Ta uvádí následující definici: „*Radikalizace je tedy v obecné rovině vnímána jako víceúčelový dynamický proces, během něhož jedinec přijímá vyhraněné názory a postoje směřující k akceptaci, legitimizaci, podpoře a realizaci násilí na základě vyznávané ideologické nebo náboženské doktríny nebo přesvědčení*“ (Vegrichtová, 2019).

Právě tato definice, která zahrnuje jak násilný projev radikalizovaného jedince za účelem prosazení svých cílů a hodnot je jednou z těch, které zapadají do vědního oboru kriminologie, jelikož je v nich sledován cíl páchaného násilného projevu.

Jelikož jsme jako ČR součástí Evropské unie, tak tento fenomén je studován a pozorován i Evropskou komisí a jejími příslušnými orgány. Právě Evropská komise definuje radikalizaci jako jev, kdy jednotlivci přijímají názory, přesvědčení a myšlenky, které by mohly vést k teroristickým činům (Evropský parlament, Radikalizace v EU, 2021).

1.1.2 Vymezení radikalismu

Radikalismus můžeme vnímat jako konečnou fázi či stav u jedince, u kterého probíhal proces radikalizace. Samotný pojem radikalismus vychází z latinského slova *radix*, a toto slovo překládáme do češtiny jako kořen. Případně se uvádí, že je odvozeno od slova *radicalis*,

volně přeloženo jako základní. Pojem radikální byl hojně využíván na konci 18. století z hlediska politologie a jednalo se o důkladnou společenskou změnu, která v sobě zahrnovala obměnu sociálního uspořádání. Z pohledu terorismu je pak radikalismus vnímán jako kritický postoj, který hodlá měnit či zlepšit dané politické poměry, ale nevede k odstranění demokratického politického systému a pohybuje se v jeho ústavním rámci, byť na jeho okraji (Danics, 2002).

Avšak za účelem této práce je z pohledu řešitele práce taková definice jako nedostačující. Při dalším zkoumání daného pojmu se setkáváme s následujícím pohledem na radikalismus. Ten podle teorie extremismu označuje radikalismus jako názory, které se odchyľují od komfortního centrálního demokratického prostoru, ale ještě nejsou považovány za hranici extremismu a lze na něho pohlížet jako na tzv. šedou zónu, kterou lze vnímat jako přechod od demokratických hodnot a postojů k postojům extremistickým. Tato definice je především využívána v německém prostředí (Danics, Tejchmanová, 2017).

Radikalismus je tedy už jisté vyjádření svého postoje k danému tématu, může se jednat jak o vyjádření v násilné, tak i v nenásilné podobě. Radikalismus můžeme tedy chápat jako myšlenkový přístup hledající cestu k určité společenské změně (Lichner a kol., 2018).

Ministerstvo vnitra ČR pak radikalismus směřující proti hodnotám demokratického systému chápe tak, že se jedná o nový fenomén, který se vyznačuje tím, že: *„je spjatý zejména s fenomény jako je nárůst populismu mezi některými politickými subjekty, nárůstem protidemokratických postojů těchto subjektů, které jsou velmi často kombinovány s prosazováním prokremelských postojů. Charakteristická je tendence prosazovat principy rozporné s bezpečnostními zájmy stanovenými Bezpečnostní strategií ČR či Koncepcí zahraniční politiky ČR, v extrémním případě i přímo rozpor s hodnotami a pravidly stanoveným Ústavou ČR, včetně podpory nedemokratickým autoritářským krokům v politice. Tyto subjekty a nositelé těchto postojů jsou často úzce provázání s klasickou politickou extremistickou scénou. Skoro vždy jde o subjekty, které se aktivně účastní produkce dezinformací“* (MVČR, Radikalizace, © 2022).

Jelikož je právě radikalismus přechod mezi komfortní demokratickou zónou a extremismem, jedná se především o to, jak se jistý subjekt k takovému postoji staví. Za účelem této práce to bude především stát a jeho bezpečnostní politika a bezpečnostní složky, který tento jev a fenomén registrují. Jelikož na základě získaných dat a jejich následné extrakce z takových projevů nastavit bezpečnostní strategii k tomu,

aby k radikalizaci nedocházelo a v případě násilných nebo škodlivých projevů ve společnosti byla nastavena bezpečnostní opatření a legislativní postihy za účelem takové jednání potlačit či dokonce eliminovat. Lze taky usuzovat, že radikalismus je vedlejším produktem demokratického prostředí, protože právě v takovém prostředí dostává subjekt prostor k zaujetí radikálního postoje a projevu (Lichner, 2018). Příznivci a vyznavači radikalismu se označují za radikály, a právě ve složitosti definice ostatních pojmů může např. v mediích být zaměněn radikál za extremistu nebo teroristu.

1.2 Extremismus

Jelikož ve výše uvedené kapitole došlo i ke zmínění pojmu extremismus, řešitel práce shledává za vhodné i tento pojem zde nastínit a definovat, aby nedocházelo k přímému zaměnění mezi extremistou a radikálem.

1.2.1 Vymezení extremismu

V této podkapitole bude opět kladen důraz na pojem extremismus z pohledu vědního oboru kriminologie, jelikož extremismus není definován jako právní pojem. A i když je jako radikalismus zkoumán mnoho vědními obory, právě kriminologické hledisko za účelem této práce poslouží nejvíce. V jiných případech je možno extremismus zkoumat z pohledu právního, sociologického nebo politologického. Obdobně by právě posloužilo politologické hledisko, které předznamenává to, že se o danou problematiku a fenomén zajímají státní orgány (Charvát, odborné periodikum PA ČR v Praze, © 2017).

U pojmu a fenoménu extremismu se především setkáváme s bariérou terminologické nesourodosti, jelikož nám do tohoto prostředí zasahují pojmy jako např. výše uvedený radikalismus, ale může k němu být vztažen populismus nebo ve vyhraněných případech i terorismus (Danics, Kamín, 2008).

Tudíž pátráme-li po konkrétní definici extremismu, setkáme se pravděpodobně s neúspěchem a tato definice se bude lišit napříč širokým spektrem pohledů vázaných k tomuto pojmu. Tedy chceme-li nalézt definici z širšího pohledu, narazíme v průřezu oborů jako je kriminologie, politologie nebo sociologie k rozdílům v jeho explikaci. Složitost ve vysvětlení nám především ztěžuje totiž odlišení v chování jedince či uskupení, které považujeme za společensky přijatelné a na druhé straně právě už extremistické (Kalibová, Houžvová, 2017).

Můžeme tedy s jistotou tvrdit, že se jedná o velice značné vyhranění proti obecně uznávaným a aktuálně platným normám demokratické společnosti. Ministerstvo vnitra ČR používá pracovní definici pojmu extremismus, kdy: *„jsou takto označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku“* (MVČR, Co je extremismus, © 2022).

Ústavním pořádkem se především myslí Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., neboli Ústava ČR, a tato zahrnuje následující základní principy:

- *„úcta k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 Ústavy),*
- *svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát (čl. 1 Ústavy),*
- *nezměnitelnost podstatných náležitostí demokratického právního státu (čl. 9 odst. 2 Ústavy),*
- *svrchovanost lidu (čl. 2 Ústavy),*
- *volná soutěž politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů (čl. 5 Ústavy),*
- *ochrana menšin při rozhodování většiny (čl. 6 Ústavy),*
- *svoboda a rovnost lidí v důstojnosti a právech, nezadatelnost, nezcižitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního a sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (čl. 1, čl. 3 Listiny základních práv a svobod)“* (MVČR, Co je extremismus, © 2022).

Jinak vnímá pojem extremismus například Chmelík. Ten považuje za extremistické chování jako projevy fyzické, grafické nebo různé cílené aktivity, které jsou spjaty vyhraněným ideologickým projevem interpretovaný jednotlivcem nebo skupinou zastávající názor vůči rase, národnosti či nesnášenlivosti vymykající se od všeobecně společensky uznávaných norem. Tyto projevy mohou ohrozit veřejný pořádek, život a zdraví osob nebo jejich majetek (Chmelík, 2001).

Rozdílně ale chápe přístup k extremismu jak MV ČR, tak i Policie ČR. Právě PČR chápe kriminalitu spjatou s extremistickým podtextem jako: *„přestupek nebo trestný čin související s extremismem jako protiprávní činnost vycházející zejména z politických,*

rasových, etnických, sociálních, náboženských, jazykových, ekologických a ekonomických pohnutek, která je namířena proti základním lidským a politickým právům a svobodám, demokratickým základům státu, svrchovanosti a územní celistvosti státu“ (Interní akty řízení PČR, Závazný pokyn policejního prezidenta č. 94/2010, © 2022).

Takovou definici řešitel práce shledává jako nejvíce vhodnou pro tuto práci, jelikož se zde snoubí právě fyzický projev, který může mít násilnou podobu a tyto činy mají jistý cíl, kterého má být dosaženo. Tedy z kriminologického pohledu se jedná o fenomén, který cílí na porušování společenských hodnot a má jistou motivaci pro takové chování.

Oproti tomu výše zmíněná definice dle MV ČR manipuluje v prostoru, kde jednání s extremistickým podtextem může být v jistém momentě plně legální, a právě v historickém kontextu reflektujete dvě velmi blízko spjaté teorie, a to teorii o totalitarismu a militantní demokracii, případně chápanou jako bránící se demokracii (Charvát, odborné periodikum PA ČR v Praze, © 2017).

Extremismus bychom mohli ohraničit i dle aktivit, které jsou s ním spojené, aby extremistické uskupení či jednotlivci dosáhli svých cílů. Do těchto aktivit můžeme zařadit 3 způsoby, jakými jsou schopni působit:

- Humánních ideálů – zde se extremistické skupiny snaží narušovat zákon, tedy působí nežádoucím způsobem v demokratickém zřízení.
- Legálním způsobem – postupným a pozvolným způsobem, který se může považovat za latentní v počátcích, tedy zprvu není vnímán jako škodlivý vliv.
- Ilegální cestou – již za hranou zákona, podnikají kroky proti ústavě, a tedy tito ohrožují demokracii nejvíce.

Ve spojitosti s extremismem se pojí i další pojmy, které jsou hojně využívány, jedná se především o terorismus, ústavnost, lidská práva. Avšak pro tyto pojmy stačí pouze okrajové nastínění, o co se vlastně jedná. Nejsou přímo stěžejní pro účely této práce, ale mohou napomoci ucelenému obrázku o tom, jak je toto prostředí rozmanité, jaké hodnoty jsou z pohledu bezpečnosti ohroženy, a naopak proč je chránit.

Terorismus je dle definice Ministerstva vnitra ČR plánované, promyšlené a taktéž politicky interesované násilí, která působí ve většině případů proti nezúčastněným osobám, aby bylo jistou skupinou či jedincem dosaženo vybraných cílů (MVČR, Terorismus, © 2022).

Pojem ústavnost považujeme v užším smyslu jako soulad zákonných norem, jiných podzákonných norem, tak i jejich následná aplikace v právních řízeních. Obecně ale můžeme ústavnost považovat jako pojem, který nám označuje udržování a zajištění základních politických a právních norem, kdy ústava stojí v čele v určené zemi jako předpis s nejvyšší právní silou (BIS, Demokracie a ústavnost, © 2022).

Lidská práva se především v ČR zakládají a jsou garantovány Ústavou, kdy se jedná o soubor subjektivních jistot, jako je lidská svoboda, tedy nikdo nesmí být vězněn a ani být omezen ve volném pohybu, pokud k tomu není zákonný důvod. Dále si pak každá lidská bytost zaslouží rovnocenné zacházení, bez ohledu na rasu, národnost či jiný aspekt. A jako poslední si každý zaslouží důstojné zacházení a garantování právních jistot (OSN, Lidská práva, © 2022).

Pokud bychom chtěli zařadit pojem extremismus do užívání v hovorové mluvě a s čím se mohou například setkat občané, narážíme na mnoho „myšlenek“ a názorů, co extremismus vlastně je. Především se bude u většiny lidí jednat o takový názor, že za extrémní chování a rétoriku bude považováno cokoli, jenž se svým projevem bude ve velkém lišit od toho, co druzí vnímají jako běžný a normální stav věci. Avšak považování určitého postoje za „normální“ je velice subjektivní a jistá skupina obyvatelstva může mít takový práh nebo hranici, kterou bude brát jako extrémní posunutou, a tedy dané jednání ještě za extrémní považováno nebude. Minimálně ve společnosti můžeme narazit na pluralitu názorů a tyto mohou vybočovat a být považovány až za radikální. Tedy extremismus se v běžném životě odlišuje hlavně odklonem od normálu a je považován se průvodní jev demokratické společnosti (Chmelík, 2001).

Extremisté tedy mohou své cíle prosazovat legálně, kdy využijí legálních prostředků jako jsou například volby, aniž by jejich činy byly za hranou zákona a v rozporu s demokratickými hodnotami státu. Na druhou stranu mohou své cíle prosadit i za užití nelegálních prostředků, a to především za užití násilného nátlaku na jistý subjekt a pokud toto násilí přeroste právě na nezúčastněné osoby, může se jednat o již zmíněný terorismus. Příznivci a vyznavači extremismu se označují za extremisty (ABZ slovník cizích slov, Extremista, © 2022).

1.2.2 Extremismus – ideologická orientace

Aktivita, které extremistické uskupení podnikají můžeme rozdělit dle ideologické hierarchie do tří skupin. Toto rozdělení je asi nejběžnějším rozdělením, se kterým se při dělení extremistických aktivit můžeme setkat. Jedná se o dělení na politický, pravicový a levicový extremismus. Pojetí levice a pravice je odvozena z politologického chápání systému

a jde tedy především o zařazení dle politického směřování. K celkovému pojetí pravicového a levicového extremismu je zapotřebí obsáhnout nejdříve explikaci extremismu politického. Politický extremismus může obsahovat podskupiny, které jsou do něho zahrnuty a k jakému cíli směřují, jako je motiv náboženský, na životní prostředí anebo zaměřený na blaho národa v rámci nacionalismu (Charvát, odborné periodikum PA ČR v Praze, © 2017).

Ačkoliv bychom mohli vyhranit náboženský extremismus jako samostatný směr, pro tuto práci je považován a zasazen do extremismu politicky motivovaného. Nábožensky motivovaný extremismus směřuje vůči demokratickému uskupení, a hlavně se snaží reformovat systém na teokracii. Jejich představitelé a stoupenci nábožensky motivovaného extremismu utváří tzv. sekty

Politický extremismus

Politický extremismus můžeme chápat jako opak k demokraticky a ústavně zřízenému státu, s tím že politický extremismus je vyhraněn proti demokratickým myšlenkám a prosazování demokratických principů (Mareš, Výborný, 2013).

Volební systém, ve kterém se utká mnoho stran a později usednou ve vedení demokratického systému považují extremisté za vlastní ohrožení při prosazování svých cílů a raději by uvítali zastoupení v jednotné politické síle. Tedy můžeme na základě tohoto tvrdit, že politický extremismus si klade důraz na to, aby nepřijímal v žádném ohledu kompromisní řešení. Přesvědčení dané skupiny plyne z kontextu minulosti a jejich politického přesvědčení, které považují za to nejlepší a jediné správné. Ve většině případů přichází tato uskupení s banálními řešeními k velice složitým otázkám a problémům. Tato se však nedají zpravidla ani realizovat, tedy jsou neproveditelná. Politický extremismus kombinuje prvky intolerance, nesnášenlivosti a jde proti platným právním normám a zavedeným pořádkům. Aby prosadili svých cílů, neváhají a používají všech možných prostředků v souvislosti se svým ideologickým přesvědčením a uspořádáním. To může ve vyhraněných případech přerůst již ve výše zmíněný terorismus, tento pojem byl vysvětlen v předchozích kapitolách (Smolík, Vejvodová 2010).

Uskupení politických extremistů může být i laickým pohledem zaměněno za uskupení radikální nebo za terorismus. To však může být komparováno na škále vztahů motivace daného uskupení dle: extremismus – radikalismus – terorismus. Avšak pojem politický extremismus je interpretován a chápán velmi nesourodě. Když není jistá problematika definována a chápána jednotně, v našem případě politický extremismus, velice obtížně

se vymýšlí a modelují jednotlivá opatření státu v boji a proti rozšiřování tohoto směru v daném státě, především u států Evropské unie.

Pravicový extremismus

Pravicový extremismus má základ v rasové nesnášenlivosti, tedy vychází z rasismu. Rasismus spočívá v nenávisti k jisté rase lidí a je to nepodložená teorie o tom, že určená lidská rasa je nadřazená nad jinou. Jako příklad nám může sloužit dobře známé uskupení Ku-klux-klan ve Spojených státech amerických, který má počátky v 19. století a vychází z přesvědčení, že vůdčí rasou je bílá rasa, tj. člověk pouze světlé pleti a politicky byl soustředěn proti Afroameričanům. Tato organizace v jistých formách funguje dodnes.

Tedy pravicový extremisté mají radikální myšlení, jsou řazení do pravicového směru. To vychází především z historického kontextu a období nacismu. Za svoji prioritu si kladou zpochybňování demokratických principů a zásady rovnosti všech lidí na planetě. Jistou analogii můžeme spatřovat v nacionalismu, ten se vyznačuje tím, že staví do popředí samotný národ před občanem. Uskupení pravicových extremistů neuznávají nároky na lidská či obdobná práva.

Programová prohlášení politických skupin pravicových extremistů jsou vztažena k rasové nesnášenlivosti, nesnášenlivosti k židům nebo k potlačení jistých demokratických svobod. Tato programová prohlášení mohou vést ve dvou formách, to buď otevřeně ve svém programovém prohlášení nebo ve druhém případě latentně se skrytými úmysly.

Klíčovým rozpoznávacím znakem těchto uskupení bývají myšlenky o čistotě rasy nebo kultu jistého národa, krajiny. Snaží se o ustanovení silného vůdce v čele silného státu, jehož obyvatelé budou rasově čistí, budou se řídit nastolenými právními normami a jejich případné porušení sankcionovat a potlačovat (Charvát, 2007).

Výše uvedené cíle jsou schopni prosazovat přes propagaci svých myšlenek druhým, bojem proti svým nepřátelům až po nejhorší případ, kterým je vyhlazovací válka.

Levicový extremismus

Levicový extremismus vychází z myšlenky a podstaty k odstranění třídních rozdílů ve společnosti. Tento ideologický směr bojuje hlavně za práva nemovitých lidí a těch, jenž jsou ve společnosti utlačováni na svých právech. Ke změnám jsou schopni užít i násilí jako pravicoví extremisté.

Výše uvedený směr je spojen s hnutím anarchie. Takové hnutí označujeme a nazýváme jako anarchoautonomní. Anarchie všeobecně stojí za názorem, že se společnost obejde bez vlády, jakýchkoliv vládních institucí a veřejný pořádek v daném státě se obstará sám či se v nějaké formě nastolí a ustálí. V takovém světě ale rozhodně nemůžeme počítat s tím, že by existovala policie, zdravotní služby nebo jiné důležité instituce v našich životech, které známe. I přesto že myšlenka „bezvládní“ může pro některé znít velmi zajímavě a tuto možnost by vítali, s největší pravděpodobností by byl stát uvržen v chaos. Anarchisté se ve zkratce nechtějí podrobovat žádnému společenskému řádu a být součástí hierarchické struktury.

Rozhodně se v levicovém extremismu nemůžeme bavit ani o tom, že by někdo byl schopen garantovat pro občany základní lidská práva a jejich svobody, když by zde nebyla instituce na dohled takových jistot.

Zastánci levicového extremismu se snaží o nastolení takové režimu, ve kterém platí rovnováha všech lidí a má být zakomponována do všech oblastí společenských míst. To ale znamená, že v takovém případě by muselo dojít k zrušení demokratického státu jako takového a s tím spojenému zániku základních lidských práv a svobod lidí žijících v něm. Za další by bylo k nastolení takového režimu zapotřebí odstranění rozdílů v majetku a smazání ekonomických sfér. Odstraňování třídních rozdílů, tedy ekonomických sfér, je velmi příznačné pro levicový extremismus s prvky marxismu.

Levicový extremismus můžeme rozdělit do dvou odnoží, to na ideologii anarchismu, jak bylo popsáno výše a poté do ideologie komunismu. Ten se pak může dělit ještě do dalších odvětví, jako např. marxismu-leninismu nebo stalinismu.

Aktuálně za působící levicově orientované extremisty se řadí neobolševici a ortodoxní komunisté, kteří by uvítali návrat k socialistické éře z dob vlády ve východním bloku, který byl převážně komunisticky založený (Danics, Kamín, 2008).

Levicový extremismus je oproti pravicovému extremismus velmi nesourodý a liší se v něm názory, jak by měl vlastně nově vytvořený režim fungovat.

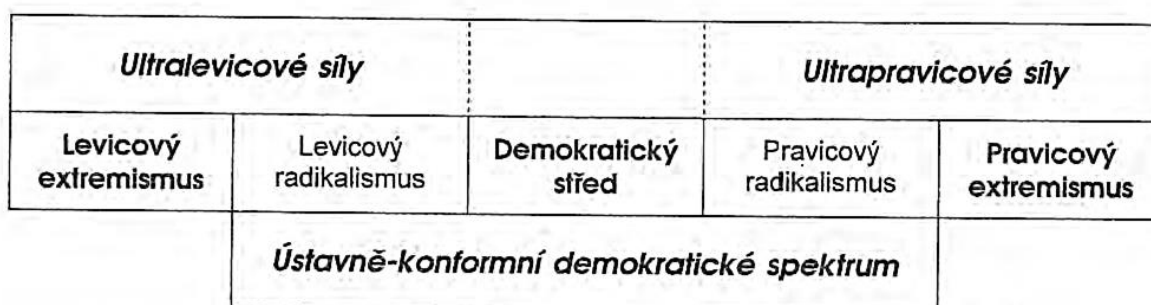
1.3 Rozdíl mezi extremistou a radikálem

V dnešním pohledech odborníků se diskutuje nad rozdělením pojmů, kterými jsou „extremismus“ a radikalismus“, jelikož extremismus se nám výhradně vyhraňuje vůči politickému uspořádání, tedy představuje určitou formu změnového myšlení proti demokratickému uspořádání systému. Načež právě radikální vymezení nese spíše stopy chování směřujícímu proti vládě a může být spojeno s reformními kroky daného politického subjektu (Danics, Kamín, 2008).

Je tedy dobré si položit otázku, v čem můžeme spatřovat právě rozdíl mezi extremistou a radikálem? Můžou se hlavně lišit v používaných prostředcích, ale i jejich cílech. Zásadní rozdíl tedy nalezneme v tom, že extremističtí k dosažení svého cíle klidně užijí násilí, kdežto radikál bude k celé věci přistupovat za pomoci dostupných legálních prostředků, ačkoliv tyto mohou být na hraně ústavního pořádku. V závěru tedy docházíme k takovému zjištění, že mají extremisté snahu změnit politické fungování demokratického zřízení, včetně vlády, tedy dosáhnout změny politického systému. Za takového stavu tedy můžeme vymezit radikála jako subjekt, který se staví do role legální opozice, jež by měla mít zastoupení v demokratickém zřízení.

Radikalismus bychom mohli vymezit i do postavení, že je to určitá schopnost, která působí změnu na aktuální demokratický řád a mohla by za radikální být označena i vládní strana, který prosazuje velmi odlišné kroky od vlády předchozí. Lze do této kategorie řadit činy směřující k ekonomickým změnám, tedy zestátnění či privatizování, dostupnost školství nebo zdravotnictví.

Na níže uvedeném schématu lze sledovat, do jaké míry je daný směr stále ústavně-konformní a kdy už toto neplatí. Jak bylo popsáno ve výše uvedené kapitole o radikalismu, lze jej stále akceptovat právě v mezích demokratického spektra, kdy taková tolerance k extremismu není rozhodně zárukou.

Obrázek 1 Ústavně-konformní schéma (Danics, 2008)

1.4 Proces radikalizace

V následující kapitole se bude práce zabírat příčinami a procesy radikalizace u daného subjektu. Za účelem této práce bylo volena především radikalizaci násilná, jelikož tato se u jedince následně projevu pácháním protiprávních činů. Především bude záměr objasnit příčiny a důvody, proč se jedinec radikalizuje, tedy samotný proces a následně i na projevy v chování, kterými se vyznačuje. Za další se takový fenomén dá zkoumat a hodnotit z hlediska vědního oboru sociologie, která především zkoumá to, proč se jedinec nebo skupina radikalizuje. Následně násilný projev radikalizace ve společnosti můžeme uchopit a zkoumat z pohledu kriminologického.

1.4.1 Formy radikalizace

Jako první chce řešitel práce objasnit, kdo se vlastně může radikalizovat a jaké formy radikalizace jsou nám známy. Jako subjekt radikalizace můžeme považovat buď jedince, tedy konkrétní osobu, která se uchyluje nebo uchýlila k vyznávání radikálních postojů a činů. Nebo se jedná o skupinu subjektů, tedy více občanů pospolu, kteří ospravedlňují své násilné chování a radikální postoje. U těchto subjektů, ať už u jedince nebo skupiny lze sledovat příbuzné charakterové rysy radikalizace, a to v ohledech mentality, osobních zájmů nebo ideálů, které vyznávají. U řady odborníků je ale i minoritní názor, že může existovat i nenásilná forma radikalizace, které jsou pouze průvodním jevem v demokratickém prostředí a pouze působí na rozvoj společnosti svými nestandardními názory kupředu. Tedy mohou do společnosti vnést i něco nového, dříve správně nepochopeného.

Co se týče forem radikalizace, tyto se dají hodnotit a zkoumat opět napříč mnoha vědními obory. Jedním z nich je politologie, která zkoumá radikalizaci dle orientace na politickém spektru, tedy buď pravice nebo levice. Tedy v tomto hledisku může jedinec nebo skupina být vyhraněna politicky a přiklonit se buď k radikalizaci pravicové nebo radikalizaci levicové (Charvát, 2007).

Dalším vyhraněním může být například nesnášenlivost a odpor vůči migraci uprchlíků, kteří vyznávají islám, v takovém případě se bavíme o radikalizaci nábožensky orientované, resp. Islámské radikalizaci. Pro ČR je spíše více typická radikalizace v podobě dělení pravice a levice.

Jak bylo ale uvedeno na začátek této kapitoly, sledovaným a zkoumaným fenoménem bude hlavní projev jedince nebo skupin, které se ve veřejném prostoru projevují právě užitím násilí.

Tedy radikalizací násilnou, která se váže v českém právním prostředí na činy spojené s extremistickým podtextem, jenž se vyznačuje již zmíněným pácháním činů porušující právní normy, resp. judikáty. Násilné radikalizaci se například věnuje více Vymětal Š. a Ryšavá J., ve svém díle s názvem „*Násilná radikalizace*“ z roku 2016 (Vymětal, Ryšavá 2016).

1.4.2 Radikalizace jedince

Najít jasnou příčinu, proč se daný jedinec radikalizuje není vůbec jednoduché, i přesto že ve světovém měřítku je tento fenomén velmi sledován a zatím provedené výzkumy odhalují velmi širokou paletu jevů a příčin, proč k takovému stavu dochází.

U každého zkoumaného jedince má tento jev vládní charakteristiku, proč k tomuto dochází. Především se u daného subjektu zkoumá například to, o jaký druh se v konkrétním případě jedná, též se pohlíží na jeho společenské postavení a zda takový projev radikalizace vznikl na bázi jeho vlastní vůle jako osamělého nebo na druhé straně, jestli nešlo o radikalizaci skupinovou, která by vznikla z jeho sociálního prostředí.

Jak uvádí sám Schmid, lze radikalizované osoby nadále rozdělit a zařadit do takové typologie, které postavení zastává v jisté organizaci či se jedná o osamělého útočníka, u kterého proběhla radikalizace například tím, že se zapojil do internetových informačních toků, ze které takové podněty čerpal. Na základě takto získaných poznatků můžeme hovořit o tom, že jedinec, který se oproti tomu začlenil do jisté skupiny, bude zde sdílet s ostatními jejich názorové přesvědčení a budou se podobat v jistých myšlenkových rysech. Zcela určitě nalezneme na pozici vedoucího skupiny jinak charakterově odlišeného jedince než pouze na pozici řadového člena (Schmid, 2005).

A tedy za jakých příčin dochází k radikalizaci určitých subjektů? Těchto příčin, které v tomto směru představují významnou roli je hned několik. Jako jeden z důležitých aspektů můžeme považovat to, odkud daný jedinec pochází, viz. sociálně-ekonomické prostředí, život na okraji společnosti, celková nespokojenost s právním státem a vládou, v neposlední řadě osobní profil jedince a jeho sympatie k takovým myšlenkám. Všeobecně se jedná o to, že se daný subjekt nachází v prostředí, ve kterém nalézá vlastní ohrožení osoby, nejistotu a ve většině jemu neznámých věcech vidí nebezpečí. Takové smyšlení ústí povětšinou v agresi, skepsi a nepřátelskému chování proti cizímu subjektu.

V takovém stavu může u jedince propuknout pocit nespravedlnosti vůči jeho osobě, kdy má za to, že pro jeho případnou chudobu, obavy o živobytí a nezaměstnanost může právě ten druhý. V takové chvíli vyhledává podobně smýšlející osoby a přidává se do skupin, kterou cítí stejnou sociální nebo ekonomickou křivdu.

Na vlivu radikalizace jedince se tedy podílí mnoho faktorů, většinou jsou to faktory pramenící z aktuálního stavu společnosti nebo ekonomické situace, ve které se daná země nachází. Ačkoliv rozklíčovat hlavní faktor je velmi obtížné, v závěru se vždy projevuje osobní touha po dosažení moci, agresivní povaha, těžko predikovatelné důsledky vlastního jednání v budoucnu, skepse vůči neznámému, a v neposlední řadě jistá míra nevyzrálosti (Vegrichtová, 2013).

Oproti tomu například Schmid na základě metaanalýzy stanovil osm tezí, které se týkají právě procesu radikalizace. Tyto teze uvádí ve svém díle s názvem *Psychologie terorismus a radikalizace* Smolík J., kdy zní následovně:

- 1. „Většina radikálů/teroristů nemá vážné psychické problémy. Častější u teroristů je naopak pocit, že jejich život nebyl smysluplný předtím, než se přidali k teroristické skupině. To znamená, že po přidání se ke skupině se proměňují v opravdové „nadšence“ a stávají se z nich snadno radikálové/extremisté.*
- 2. Minulost teroristů je velmi různorodá. Každý k terorismu došel vlastní cestou a nedá se tudíž jasně specifikovat jeden profil běžného teroristy. Stejně tak obtížné je popsat přímočarý proces radikalizace. Zajímavým „stimulačním“ prvkem může být i členství rodinných příslušníků či přátel v radikálních/teroristických organizacích.*
- 3. Radikalizace je většinou postupný proces. Radikalizace trvá určité časové období, přičemž radikalizaci naznačují některé změny v chování jedince.*
- 4. Chudoba jednotlivce sama o sobě radikalizaci nezpůsobí, ale nezaměstnanost již na ni může mít vliv. Chudoba sama o sobě ještě nevede k radikalizaci. Záleží na konkrétní společnosti.*

5. *Rozhořčení (pocit zažívané nespravedlnosti) hraje většinou důležitou roli při radikalizaci, případně slouží jako „startér“. Pocit nespravedlnosti je velmi silným faktorem, který může ovlivnit člověka ke vstupu k radikálním či paramilitárním skupinám.*
6. *Sociální sítě jsou pro nábor nových členů do teroristických skupin vhodným prostředím. Existence radikálního prostředí, ať už ve fyzické blízkosti či v prostředí internetu (typicky na sociálních sítích) může být pro mládež lákavá. Je to tím, že jsou v tomto směru více zranitelní, protože jsou ve věku, kdy hledají sami sebe, nové role, identitu.*
7. *Ideologie přijímající násilí. Ideologie přispívá k přijetí násilí jako nástroje, kterým lze dosáhnout politických (společenských) změn. Ideologie (jako soubor norem) ospravedlňuje použití extrémních metod a snižuje morální zábrany.*
8. *Opuštění teroristické činnosti často probíhá bez procesu deradikalizace. Proces deradikalizace na rozdíl od pouhé distance od teroristické činnosti je záležitost dlouhodobější“ (Smolík, 2020).*

Právě průřez těchto tezí formuje celkový pohled na to, proč by se jedinec nebo daná skupina radikalizovala. Nalézt tedy jasnou příčinu není pro odborníky a osoby, které se věnují studiu radikalizace snadné, ale proces radikalizace můžeme tedy shrnout tak, že subjekty podléhající radikalizaci se stávají postupně nebezpečnými pro společnost.

1.4.3 Násilná radikalizace jedince

Příčiny proč se jedinec následně přidává pod procesem radikalizace k extremistickým projevům jsem uvedl ve výše uvedené kapitole. Většinou takový motiv nebo důvod pro radikalizaci jedince vychází právě ze sociálně-ekonomických podmínek, ze společenské nespokojenosti, radikalizace pochází z rodiny nebo obecně z jakékoliv křivdy, kterou jedinec pocítuje.

Řešitel práce se v této podkapitole zaměří konkrétně na to, jak dochází k násilné radikalizaci u jedince, kdy následným projevem u takového jedince bývá to, že páchá extrémní násilí, tedy ve veřejném prostoru je nežádoucí a nebezpečné pro společnost.

Napříč spektrem odborníků, kteří se právě zabírají studiem fenoménu radikalizace většinou vnímají radikalizaci jako proces, který musí ve své konečné fázi končit spácháním extrémního násilí, popř. teroristickým činem. Takovou myšlenku a tezi poslední dobou napříč západním světem, konkrétně v Evropě potvrzuje série demonstrací a protestních akcí, které během svého pořádání zahrnují právě násilné projevy, ať už vůči majetku nebo lidem v blízkosti akce.

Násilná radikalizace v sobě nemusí zahrnovat pouze spáchání extrémní násilí v obecné rovině a působit na nezúčastněný subjekt, jako je tomu například u teroristických útoků, ale tyto násilné projevy mohou být konkrétně cíleny právě proti jisté skupině obyvatel nebo ohrožovat aktuální hodnoty státu, které jsou chráněny právním řádem státu.

Schéma, resp. cestu k násilné radikalizaci se více věnuje již zmíněný Vymětal, který v rámci své osvětové činnosti a snahou vnést povědomí o fenoménu radikalizace ve společnosti vytvořil ve spolupráci níže uvedenou pyramidu.

Obrázek 2 Cesta násilné radikalizace (Vymětal, 2018)

Další aspekt, který můžeme zařadit do této podkapitoly je historie násilné radikalizace jako pojmu v Evropě. V rámci akademické obce právě diskuze ohledně radikalizace jako pojmu objevila po bombových útocích v Madridu z roku 2004 a následně v Londýně

z roku 2005. Naproti tomu pojem *násilná radikalizace* byl vytvořen v roce 2001 ve spojitosti po teroristických útocích na symboly moci Spojených států amerických, tedy Světové obchodní centrum v New Yorku, kdy došlo ke zničení dvou mrakodrapů a k velkým ztrátám na životech (Strnad, Danics, 2020).

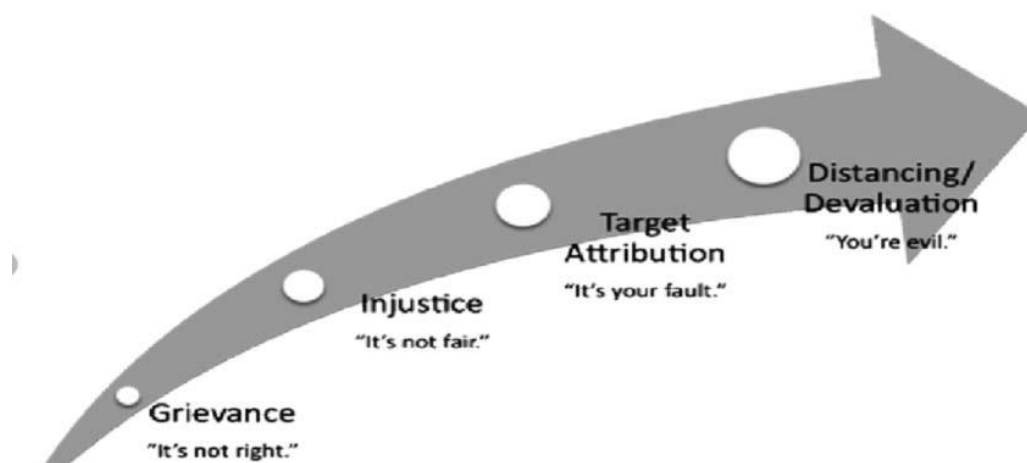
S ohledem na takovou skutečnost je zapotřebí si říci, že pojmy jako je radikalizace, násilná radikalizace, extremismus nebo terorismus nejsou pojmy srovnatelné na stejné úrovni a každý zastává něco jiného. Zatímco radikalizace je široký pojem a zastává širokou paletu zkoumaného fenoménu, tak právě extremismus a terorismus jsou pojmy užšími, které stojí opodál vůči hlavnímu proudu politického smýšlení a jsou více spjaty s násilím proti civilnímu obyvatelstvu. V současné době je problém radikalizace redukován spíše na teroristické útoky, což podstatně zužuje rozsah koncepce a možnosti prevence proti teroristickým útokům. Radikální nebo extrémním pohledům lze mnohem lépe čelit než právě terorismu. Terorismus je už delší dobou historicky považován jako nejstarší metoda, jak vyřešit daný konflikt. Proto zapojení metod, které vedou k zastavení ideologií, jež vidí potřebu užití terorismu jsou toliko zapotřebí (Strnad, Danics, 2020).

1.4.4 Modely radikalizace

Část expertů a vědců z oboru sociologie nebo bezpečnostních věd se snaží přiblížit proces radikalizace v tzv. podobě modelu, který by lépe umožnil chápání takového průběhu. Samozřejmě se vedou debat o tom, zda ke radikalizace proces, který se opakuje nebo je zcela specifický v každém případě. Tedy jakým způsobem pohlížet na soubor faktorů, které stojí za radikalizací jedince, jak je zadokumentovat a hodnotit. Především se hodnotí míra toho, zda radikalizovaný jedinec užije násilí proti ostatním či nikoliv a jestli v tom jistý faktor má větší roli než faktory ostatní. Většina studií naznačuje tomu, že za násilnou radikalizací nestojí pouze jediný motiv a ani cesta. Proces změny jedince, že se uchýlí k radikalizaci je mezi odborníky chápán tak, že za jistých předpokladů mají jedinci větší pravděpodobnost toho, že se ve sledu a souvislosti událostí k takovému smýšlení uchýlí (Strnad, Danics, 2020).

Jeden z takových modelů uvádí ve svém díle Smolík J., kde popisuje model vytvořený autorem Borum R., ze studie s názvem *Understanding the Terrorist Mind-Set*. Tatot studie, resp. model představuje rovinu, kde se radikalizovaný jedinec pohybuje na ose tvořené ze 4 fází. V originále z angličtiny se nazývá jako *Borum's four-step model* (2003). V něm uvádí následující fáze:

1. „Něco není správně – osoba (či skupina), která je na cestě k radikalizaci, si uvědomí, že situace, v níž se nachází, je velice špatná. Kontextem je především dlouhodobá sociální a ekonomická deprivace.
2. Není to fér – v druhé fázi jedinec (či skupina) zažívá pocity nespravedlnosti. Na základě vnímané nespravedlnosti/nerovnosti se objevují i pocity nenávisti.
3. Je to vaše chyba – v třetí fázi je nalezen viník, který tuto (často subjektivně) vnímanou nespravedlnost způsobil. V této fázi je jednoznačně vina připsána konkrétní sociální skupině či jedinci.
4. Vy jste ti špatní – v poslední fázi dojde k označení viníků a ke stereotypizaci a generalizaci konkrétních osob, které jsou spojeny s negativními charakteristikami a vlastnostmi. V této fázi jsou „nepřátelé“ již demonizováni a jsou používána dehumanizující označení („zvířata“, „hmyz“, „démoni“ atp.)“ (Smolík, 2020).

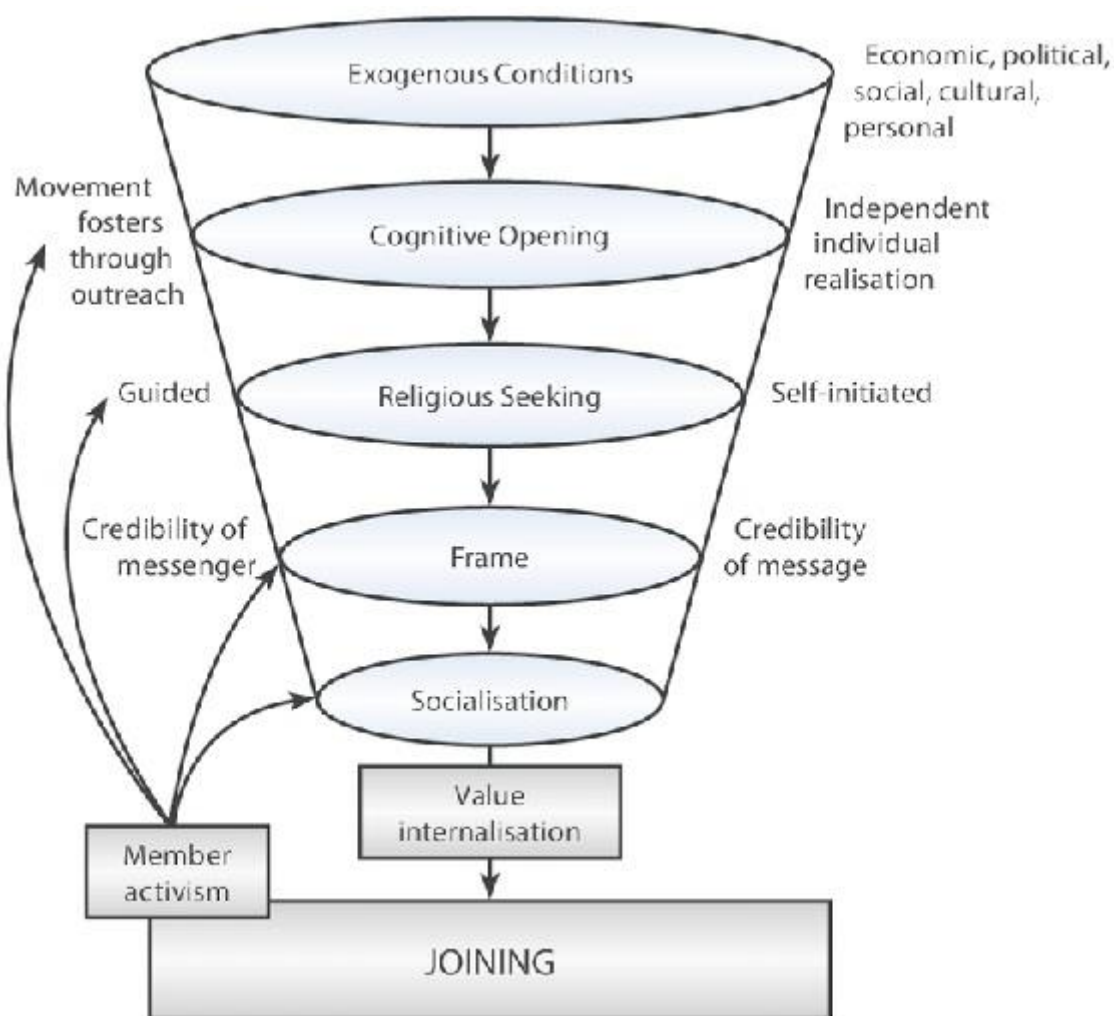

Obrázek 3 Model 4 stupňů radikalizace, (Borum, 2011)

U této teorie se objevuje i tzv. efekt obětního beránka, kdy se jedná o označení toho, že přenáším vinu na ostatní subjekty, kterými mohou být etnika nebo národnostní minority, případně i osoby s rozdílným náboženským vyznáním (Hartl, Hartlová, 2000).

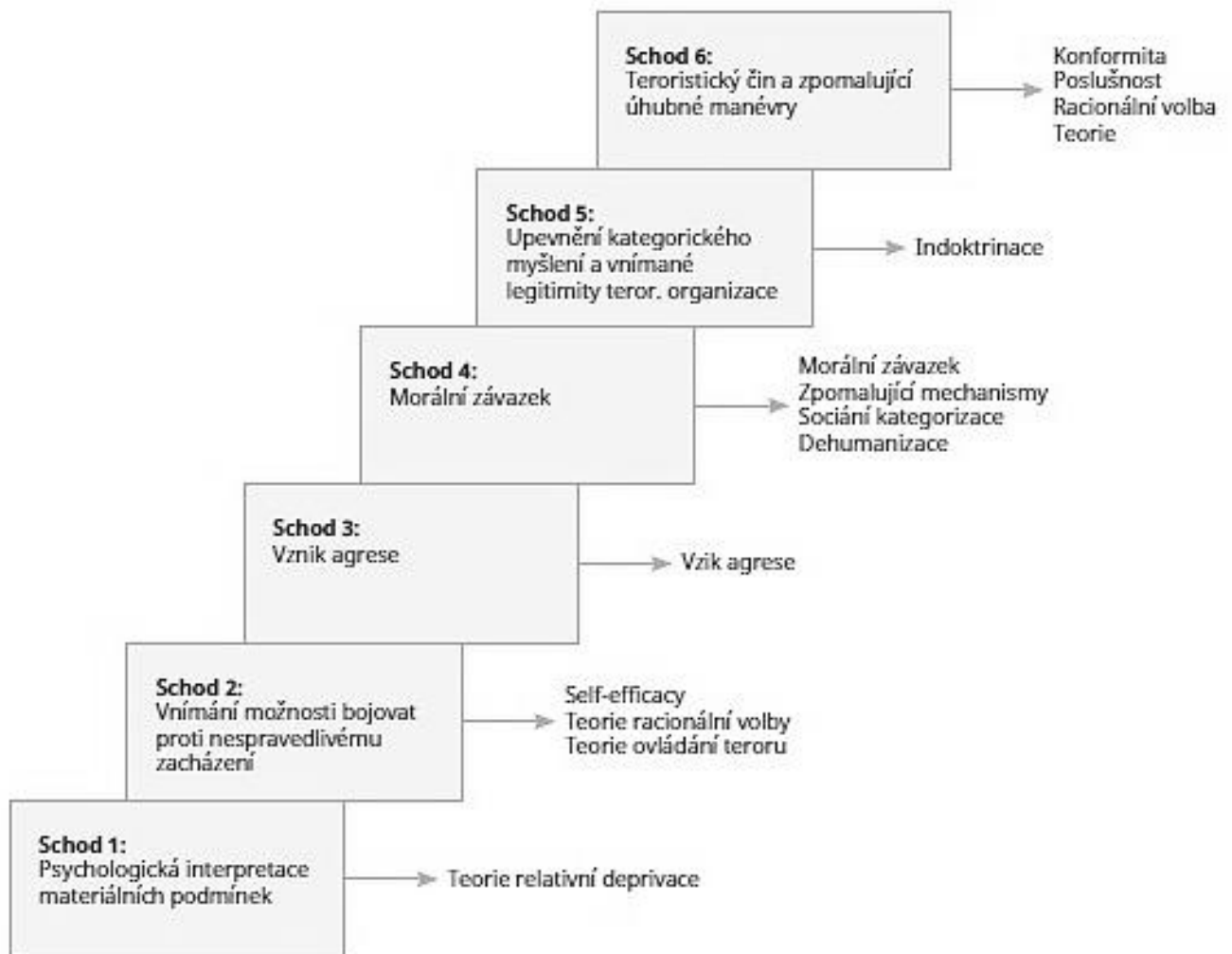
Dalším z uvedených modelů bude model, který vytvořil Q. Wiktorowicz. Ten ve svém modelu klade důraz na sociální kontext a vliv nejbližších v jedincově okolí. Dále uvádí, že se tento proces skládá ze čtyř klíčových kroků, které mohou vést k tomu,

že je jedinec přitahován radikální skupinou a následným zapojením se právě do takové skupiny. Model představuje jakýsi trychtýř, který se postupně zužuje. U každého znázorněného patra se nachází i vnější faktory, ty mohou být ekonomické, sociokulturní, osobností nebo mít politický aspekt a následně vedou k tomu, že jedinec zažívá diskriminaci své osoby and více tíhne k extrémnímu smýšlení. V takové fázi dochází u jedince k seberadikalizaci na základě vlastních zjištění, popřípadě na základě příkazů již radikalizovaných osob (Strnad, Danics, 2020).

Obrázek 4. Model radikalizace dle Wiktorowicz Q. (Beutel, 2009)

Třetím a posledním modelem, který vede k radikalizaci jedince se skládá z šesti stupňů, kterými musí jedinec projít a tuto metaforu či lépe řečeno model představil v článku s názvem *The Staircase to Terrorism* právě Fathali M. Moghaddam. Skrze toto schodišťové schéma, je radikalizace chápána jako proces, ve kterém jedinec postupuje nahoru a každým dalším krokem se snižuje pravděpodobnost toho, že se daný jedinec vrátí zpět do komfortního prostoru a vyhne se radikalizaci (Smolík, 2020).

Obrázek 5 Metafora schodiště dle Moghaddam (Smolík, 2020)

Tímto by byla naplněná část práce, která se věnovala radikalizaci jako procesu a objasnění základních pojmů. Nyní bude další kapitola věnována pouze ve stručnosti k procesu deradikalizace. Ta však spadá do jiné oblasti a jiného vědeckého výzkumu. Z tohoto důvodu zde bude jen nastíněno, o jaký proces se jedná.

1.4.5 Deradikalizace

Co se týče deradikalizace, ta spočívá v působení výchovných aktivit na jednotlivce nebo na uskupení za účelem, aby u daného subjektu byl proces radikalizace zastaven a případně snížit na minimum rizikový faktor toho, že u subjektu dojde přechod k extremismu a bude vystupovat za pomoci násilných projevů.

Deradikalizaci můžeme tedy označit též za proces, u kterého dochází ke snaze přesvědčit jedince o znovu nalezení důvěry v nastavený systém a aktuální uspořádání společnosti, pokud se jedná o myšlenkově zdravou společnost, o které se takový jedinec domnívá, že například její ekonomické, politické nebo právní aspekty jsou nesprávně nastavené.

To na druhé straně neznamená, že by se taková osoba nebo uskupení mělo vzdát svých ideálů ve snaze aspirovat k něčemu lepšímu a rozvojovému. Jde pouze o snížení faktoru toho, že takový subjekt nebude ve snaze docílit změn ve výše uvedených oblastech právě za užití nedemokratických prostředků, které mohou později být až za hranou zákona, a tedy spadat do oblasti extremismu (Globe24, Deradikalizace džihádistů, © 2017).

Tímto by byla uzavřena část práce, ve které byl věnován prostor tomu proč se jedinec radikalizuje a další část práce bude pojednávat o tom, jak vypadají projevy již radikalizovaného jedince, s důrazem na užití násilí, které je ve společnosti nežádoucí.

1.5 Bezpečnostní aspekty radikalizace a extremistických projevů

Problematickým úkolem, který stojí před bezpečnostními složkami státu a celkově před správným nastavením bezpečnostní politiky státu je ten, aby v oblasti pro řešení protiextremistických a protiteroristických aktivit byl schopen zajistit stavu, ve kterém nedochází k omezení základních práv a zachoval svobody občanů. Garantování bezpečnosti svým občanům a zachování jejich ústavních práv patří mezi jeden hlavní rys pro moderní liberálně-demokratický stát. Jelikož pokud by stát pro zastavení výše uvedených aktivit využil nezákonných prostředků nebo zavedl opatření, které jsou v rozporu s ústavou, mohl by se dostat do situace, kde ohrožuje vlastní legitimitu a garantování ústavních hodnot (Strnad, 2014).

Na základě toho se od první třetiny 20. století objevuje myšlenka a teoretický model, tzv. militantní demokracie, které v sobě snoubí právě takové aktivity, které vystupují proti svým hrozbám ofenzivně, ale stále se pohybují v mezích pro liberálně-demokratickou orientovanou společnost. Jak uvádí sám Peter Chalk, není pro aktuální demokratický stát možné řídit se postojem a uplatňovat přístup „*boje ohněm proti ohni*“ (Chalk, 1998).

Proto se v následujících podkapitolách řešitel práce zaměří na to, jakými způsoby se radikálové projevují ve společnosti, jak na takové projevy právě může reagovat stát a s tím další spojené faktory.

1.5.1 Druhy projevů radikálů

Tyto kapitoly se především budou věnovat tomu, jaké jsou druhy projevů radikálů, a případně s tím spojené takové projevy, které jsou již za hranou zákona a mohou ohrožovat bezpečnostní situaci jak občanů, tak i právě proti demokratickým hodnotám státu. Tyto projevy většinou hodnotíme a zkoumáme z pohledu vědního oboru kriminologie.

Pro účel toho vymezení bylo zvoleno několik zásadních projevů, kdy bylo užito především 14 principů, které stanovil Loewenstein pro ochranu a obranu demokracie. Právě z těchto principů lze čerpat a stanovit aktivity radikálů, které mohou narušit chod státu a ohrozit zájem chráněný zákonem.

Jako jeden z principů uvádí Loewenstein to, aby došlo k uzákonění trestního činu povstání, ozbrojené vzpoury nebo šíření nepokojů. Právě těmito aktivitami mohou radikálové působit na demokratické principy a můžeme tyto činy chápat ve společnosti jako

nežádoucí. Dalším z principů je zákonné omezení vzniku militantních a ozbrojených složek, které by veřejně užívaly uniformy se symboly propagující politické postoje.

Uzákonit postavení ozbrojených skupin, které nespádají do státní struktury a organizace, ale naopak vycházejí z občanské iniciativy, jakož i omezit zneužití parlamentních institucí právě extremisty.

Dále radikálové mohou činit nenávistné projevy, které mohou směřovat např. proti migrantům nebo národnostní menšině. Mezi tyto projevy lze řadit i pořádání veřejných shromáždění, které následně mohou vyvolat nepokoje a tato shromáždění mohou podpořit nenávistné projevy. Právě takovým shromážděním a demonstracím se budu více věnovat v analytické části, kdy k takovým akcím musí bezpečnostní politika státu přijmout adekvátní opatření a být na ně připravena.

Ačkoliv v moderním liberálně-demokratickém státě patří mezi základní svobody i svoboda projevu, Loewenstein mezi jedním ze svých principů navrhuje omezit zákonem tuto svobodu za stanovených podmínek, pro zamezení šíření nenávistných projevů (Loewenstein, 1937b).

Tudíž průřezem těchto principů lze spatřovat, že se může jednat o projevy, které zahrnují extrémní násilí, podnikání ozbrojených útoků, pořádání veřejných shromáždění a šíření nenávistných projevů vůči konkrétnímu subjektu.

1.5.2 Opatření proti projevům extremismu

Co se v kontrastu týče možnosti omezit radikální vlivy ve společnosti, budu opětovně vycházet z výše uvedených principů, které byly uvedeny v předchozí podkapitole. Jakožto právě možné projevy radikálního smýšlení, lze proti němu zavést opatření, aby se daná ideologie radikalismu nešířila společností. Většinou tato úloha spadá právě do bezpečnostní politiky státu. V rámci ČR jsou vydávány v určitých časových intervalech bezpečnostní zprávy, které se problémem a fenoménem radikalizace a projevy extremismu ve společnosti zabývají. Tyto zprávy má spravuje Ministerstvo vnitra ČR, kdy při jejich sestavování užívá statistik PČR a Bezpečnostní informační služby (MVČR, Výroční zprávy o extremismu..., © 2022).

Tyto zprávy sledují z širšího hlediska právě zkoumaný fenomén, bezpečnostní složky a strategie se na něj připravují. Za zmínku stojí i fakt, že nestačí sledovat pouze dění ve státě, ale i vývoj tohoto fenoménu ve státech okolních, protože v dnešním moderním

světě, kde je přenos informací a trendů záležitostí internetu, se následně mohou různé takové projevy šířit i do států jiných, včetně naší země.

Nyní ale už tedy ke konkrétním krokům či lépe prostředkům, jenž může liberálně-demokratický stát využít. Prvním z těchto prostředků jsou rozhodně právní předpisy a normy, protože právě využívání právních prostředků a s ním spojené tresty mohou jedince odstrašit od radikálních projevů ve společnosti, tedy činy s extremistickým podtextem.

Dalším vhodným prostředkem, který může stát použít pro to, aby se jeho obyvatelé neradikalizovali je preventivní činnost bezpečnostních složek, v tomto případě úloha Policie ČR, aby vyvíjela snahu řádně informovat občany o možných rizicích spjatých s radikalizací a jejími projevy.

Posledním pilířem, který zde můžeme nalézt je úloha vzdělanosti obyvatelstva. Pokud má každý občan přístup k dobrému vzdělání a je schopný si ověřovat informace, má mnohem menší pravděpodobnost toho, že se jedinec bude radikalizovat, i když jak bylo popsáno výše, tak faktorů působících na proces radikalizace je mnoho. Vzdělání může ale znamenat, že si daný jedinec dokáže vytvořit tzv. obranný mechanismus, je schopen čelit demagogii a též odmítat nabízené hodnoty populistů. Zde bych chtěl poznamenat, že radikalizace není právním pojem a ani skutková podstata právního přečinu, jedná se pouze o proces, který může a nemusí vést k přečinům. V českém prostředí se tedy spíše setkáme s legislativou, která je zaměřena na protiextremistickou či protiteroristickou činnost a s tím provázané jevy.

Za účelem této práce ale využiji první nabízené možnosti, jelikož se v analytické části budu zabývat násilnými projevy, tedy extremistickými projevy ve veřejném prostoru a na ty reaguje právě právní hledisko státu a nastavená bezpečnostní politika.

1.5.3 Bezpečnost – definice pojmů

Jako první je důležité si vymezit, v jakém prostředí se nachází náš politický systém Česka, kdy se jedná o demokratický stát s vlastní ústavou, právními normami, ve které se dbá na hodnoty jako je bezpečnost obyvatelstva, tedy ochrana zdraví, života a majetku. Za další se dbá na udržení veřejného pořádku, kdy na tento apel je kladen velký důraz preventivní činnosti. Veřejný pořádek můžeme definovat jako: „*Souhrn společenských vztahů, které vznikají, rozvíjejí se a zanikají na místech veřejných a veřejnosti přístupných. Jsou*

upraveny právními i neprávními normativními systémy a jejich zachování je významné pro zajištění klidného a bezporuchového chodu společnosti“ (Veřejný pořádek, © 2022).

V rámci preventivních přístupů k zamezení kriminálních jednání jsou ze strany států podnikány systémové kroky, jako jsou organizační či finanční podpory příslušných subjektů, které se takové problematice věnují. Tedy za takových podmínek je možné očekávat efekt toho, že seznámíte jedince a veřejnost právě s případným trestem za jeho protiprávní jednání a prevence tedy může fungovat na mnohé stránky negativního chování a zamezení nárustu kriminality (Holas, 2019).

1.5.4 Extremistické projevy v ČR

Jelikož se tato práce a výzkum zabývá aktuální radikální scénou v ČR a jaký dopad na ní měla epidemiologická situace, byla pro zkoumání tohoto trendu zvolena následující kritéria. V rámci bezpečnostní situace bude sledován přehled trestných činů, které mají nenávistný podtext a z hlediska takticko-statistického jsou označovány s příznakem extremismu. Jako další kritérium bylo zvoleno časové rozmezí, kdy byla komparována data z let před vlnou COVID-19, v průběhu a následně po zmírnění platných opatření a průběhu nemoci v ČR, za takové období byly zvoleny roky 2018 až rok 2021. Více viz Tabulka I:

Tabulka I: Nenávistně motivovaná kriminalita v ČR pro roky 2018 až 2021

Rok	Zaevidováno TČ	Objasněno TČ	Stíháno a vyšetřováno osob
2018	179	107	136
2019	170	96	122
2020	134	61	92
2021	108	61	99
Celkem	591	325	449

Zdroj: vlastní zpracování dle statistik PČR pro roky 2018 až 2021

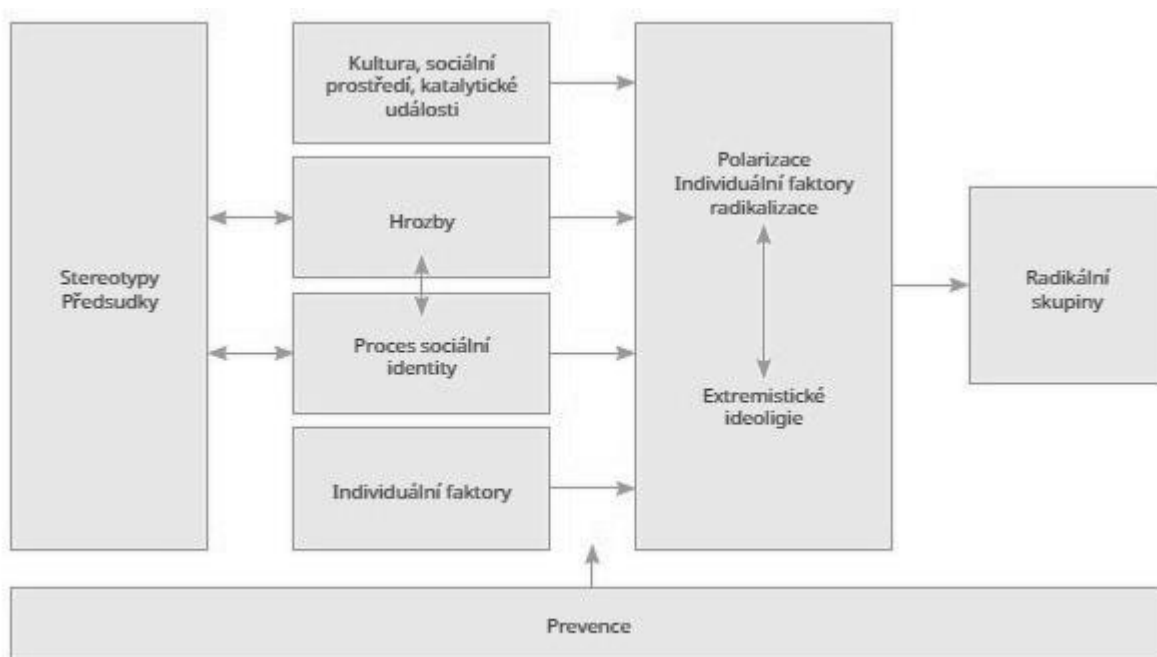
Jak můžeme pozorovat na výše uvedené tabulce, bylo v letech 2018 až 2021 celkově registrováno Policií ČR 591 takových skutků, které následně podléhaly šetření. Z toho jich bylo celkově 325 objasněno, což znamená, že se takové případy dostanou k příslušným orgánům činným v trestním řízení a je v takových případech následně rozhodnuto dle zákona.

Dle tabulky je patrné, že před výskytem nemoci COVID-19 na našem území, tedy v letech 2018 a 2019 byl mnohem větší počet trestných činů s extremistickým podtextem než v období za roky 2020 a 2021, kde registrovaný počet takových činů klesl. Důležitým údajem je tedy i objasněnost, kdy pro rok 2021 se podařilo objasnit 61 ze 108, což je více než polovina takových činů a je to stejná hodnota jako za rok 2020, zde ale bylo evidováno 134 případů.

Nyní si ale tedy představíme možné preventivní aktivity, které stát může vyvíjet na poli bezpečnostní politiky ve snaze eliminovat činy s extremistickým podtextem ve společnosti.

1.5.5 Preventivní aktivity a boj proti radikalizaci

V rámci podkapitoly týkající se preventivních aktivit státu může lépe posloužit schéma, které jsem zde uvedl. Právě do jednotlivých segmentů může stát zasáhnout, případně podniknout jisté kroky, kterými lze zabránit v procesu radikalizace jedince.

Obrázek 6 Hlavní faktory polarizace a radikalizace dle Koomena (Smolík, 2020)

Na výše znázorněném schématu můžeme pozorovat, jak sociální nebo kulturní faktory mohou stejně tak jako jednotlivé vlastnosti jedince, např. věk, postavení ve společnosti atd., mít vliv ve změně myšlení jedince a jeho následný přechod k radikálním nebo extremistickým postojům. Svě místo zde zaujímá právě zmíněná prevence, která může v rámci polarizace jedince zamezit nebo i navrátit k neradikálnímu smýšlení.

Pokud se tedy bavíme o samotné prevenci radikalizace, je zapotřebí rozdělit samotné směry, odkud taková preventivní činnost může přicházet. Jako hlavní proud by mělo být vzdělávání, jak ve školství, tak i samotných občanů dospělého věku osvětovou činností ze strany příslušných úřadů Česka. Mezi další můžeme zařadit složky jako je zdravotnictví, bezpečnostní sbory, především PČR a pro vězeňství Vězeňská služba České republiky, Bezpečnostní informační služba, zástupci zákonodárné moci a též územní samosprávy.

Preventivní činnost pro tuto oblast dává samozřejmě důležitý význam v předcházení radikalizace – extremismu, kde by případné projevy jedinců nebo uskupení mohly mít i za následek újmu na hodnotách jako jsou zdraví, život a majetek ostatních občanů. Jelikož se samotní zástupci státu o danou problematiku v tomto směru zajímají, pořádají se různé summity na téma radikalizace, extremismu a případné preventivní opatření. Jeden příklad je jednání z představitelů Evropské unie a Spojených států Amerických ohledně jednání z 16. prosince 2021, kdy se v bodě 9. zavazují ke společné preventivní činnosti v rozkrývání mezinárodního spojení mezi extremistickými skupinami (Evropská rada, Joint EU-U.S. statement..., 2021).

Na právní rámec, jakým způsobem lze nahlížet na projevy spojené s extremistickým podtextem a jak je postihovat bude přiblíženo v následující kapitole.

1.6 Legislativní rámec vztahující se k projevům extremismu v ČR

Legislativní úprava v Česku nezná pojem radikalizace, tedy není pro české trestní prostředí známa a ani definována skutková podstata jakéhosi trestného činu pod hlavičkou radikalizace. Tu lze postihovat na úrovni trestných činů s extremistickým podtextem. Činy vztahující se k extremismu lze v ČR trestat a regulovat v rovině trestního nebo správního práva, kde je taxativně uveden výčet oprávnění. Také za daných okolností je možné podle speciální právní úpravy využít omezení lidských práv a svobod., mezi které spadá např. svoboda projevu. Ta může být omezena k zastavení šíření nenávistných projevů.

Aby takové výše uvedené právo na svobodné vyjádření mohlo být omezeno, musí zde hrozit takové nebezpečí a musí být zdůvodněno tím, že se jedná o projevy spojené s narušením ochrany práv a svobod druhých, může být ohrožena bezpečnost státu anebo dojít k narušení veřejného pořádku či bezpečnosti. Této problematice se více věnuje v ČR právě ministerstvo spravedlnosti.

V trestním zákoně č.: 40/2009 Sb., jsou k extremismus zaměřeny paragrafová znění např.: § 352 odst.2, tedy násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci; § 355, tedy hanobení národa, etnické skupiny rasy a přesvědčení (Zákony pro lidi, Trestní zákon č. 40/2009 Sb.).

Dohled nad tím, aby lidé neporušovali právní normy a byl udržován veřejný pořádek zajišťuje v naší zemi hlavně Policie ČR, která jedná a koná na základě zákona č.: 273/2008 Sb., o PČR a v souladu trestním řádem. Tedy k omezení propagace a projevům extremismu lze přistoupit, ale to pouze za předpokladu ohrožení bezpečnostních hrozeb pro stát a pouze vždy za legislativních podmínek. Toto omezení může probíhat pouze v omezené míře, musí se respektovat svoboda slova. Za nejčastější omezení akcí s extremistickou tematikou můžeme považovat omezení projevu interpretů těchto názorů na veřejných demonstracích nebo zákaz shromažďovat se na obdobných akcích. V méně vážných případech, které se týkají například nepřizpůsobivého chování jedince ve společnosti, ale nenaplňuje skutkovou podstatu trestného činu, lze takové jednání postihnout na základě zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, například v rovině přestupků proti občanskému soužití.

Policie takové aktivity samozřejmě monitoruje, vyhodnocuje jejich bezpečnostní povahu a také zda jsou v souladu s právním řádem naší země. Ve spolupráci s ministerstvem vnitra, připravuje k nim řádná bezpečnostní opatření a nepodceňují situace během

takových akcí. Při případném porušení právních norem dochází ze strany policie k zásahu, tyto akce bývají po zákonných výzvách ukončeny nebo rozpuštěny (MVČR, Stanovisko MV k pořádání demonstrací..., © 2022).

1.7 Onemocnění COVID-19

V této kapitole bude stručně uveden popis onemocnění COVID-19, historické souvislosti s jeho výskytem v ČR a taky některá z opatření, která se v naší zemi zavedla, aby nedocházelo k jeho šíření, jelikož tato opatření působila na běžné životy občanů, a s ní nastala i jistá vlna odporu taková opatření respektovat a přizpůsobit se jim. Právě analytická část bude reflektovat možnou radikalizaci obyvatel a s tím spojené projevy v ČR v důsledku odporu proti zaváděným opatřením.

1.7.1 Charakteristika onemocnění COVID-19

Uvedený název COVID-19 vznikl od spojení anglických výrazů „*coronavirus disease*“, tedy do češtiny toto překládáme jako koronavirové onemocnění nebo nemoc. Jedná se o velmi infekční onemocnění, které je způsobeno koronavirem pod označením SARS-CoV 2, též pojmenovaný Wuchanský koronavirus podle oblasti, odkud se s největší pravděpodobností rozšířil do celého světa, kdy vznikl přibližně v prosinci roku 2019 (Trojánek, 2020).

Virus SARS-CoV-2, který původně nesl označení 2019-nCoV, je řazen mezi koronaviry, jedná se tedy o RNA viry spadající do čeledi *Coronaviridae*. Obecně tedy toto označení chápeme jako viry, které způsobují onemocnění lidí i zvířat s různým stupněm závažnosti. Tento virus se šíří především vzduchem, to především ve formě malých kapiček, pokud osoba kašle, kýchne nebo dokonce i při běžném hovoru. Příznakovost onemocnění je u lidí různorodá, může způsobovat například horečky, kašel, a s tím spojené dýchací potíže, v některých případech byla u pacientů zaznamenána ztráta chuti nebo čichu (ECDC, Transmission of COVID-19, 2021).

Proti přenosu onemocnění se dají přijmout různá preventivní opatření, jako je fyzický odstup osob, umístováním a nařizováním osob do karantény, kteří mohou být ohroženi nejvíce, a na druhé straně zde umisťovat osoby infekční. Jako další preventivní opatření se doporučuje například mytí rukou, zakrývání si dýchacích cest, pokud osoba kašle a kýchá. Pokud se necítí dobře, aby využívala k zakrytí dýchacích cest roušky či jiné pomůcky, které zabrání v šíření kapének. Virus může zůstat infekční i na povrchu, v případě plastů klidně déle než 72 hodin, a proto se i preventivně desinfikují prostory nebo plochy (Van Doremalen et al., 2020).

1.7.2 Výskyt COVID-19 v ČR

První případ, kdy byl zaznamenán člověk u nás s tímto onemocněním ohlášen 1. března 2020. Nemoc se k nám dostala tzv. druhotně, tedy skrze jiné zasažené státy touto nemocí. K výše uvedenému datu byly potvrzeny 3 osoby, u kterých se tato nákaza potvrdila. Epidemie je stále trvající jev na celém našem území, problematice registrování aktivních případů nálezů a sledování vývoje epidemie se věnují krajské hygienické stanice, spravuje je Ministerstvo zdravotnictví a v čele stojí hlavní hygienik. ČR zažila několik vln, kdy razantně narostly počty nemocných osob, byla zde omezená zdravotní péče a nemocnice se potýkali s nedostatkem zdravotnického materiálu nebo dodávkami kyslíku pro pacienty s těžkým průběhem. Tento trend lze sledovat na níže přiloženém schématu a vývoji v příloze práce. Nastal tedy stav epidemie, kdy dle definice se jedná o situaci, při které: *„je propuknutí infekčního onemocnění, které se rychle šíří a v dané oblasti postihuje vysoké procento vnímavých obyvatel“* (NZIP, epidemie, © 2022).

1.7.3 Vydaná opatření v boji s epidemií COVID-19

Aby se omezilo šíření tohoto onemocnění, musela se zavést řada restriktivních opatření, která omezovali a vstupovali do běžných lidských životů. K takovým opatřením bude stručný popis v této podkapitole.

Nejdříve se tato opatření vydávala na základě nařízení vlády, následně na základě oprávnění, kterými disponuje Ministerstvo zdravotnictví ČR. V ČR se využil i jeden z legislativních prostředků, tím bylo vyhlášení nouzového stavu, jako jedním ze čtyř krizových stavů, které lze vyhlásit. Vyhláší se na základě zákona č. 240/2000 Sb., kdy daný stav umožňuje lépe zvládat nastalou krizovou situaci. Přehled možných druhů krizových stavů je prezentován v tabulce v příloze práce.

V ČR se vyhlášoval pouze nouzový stav, naposledy byl vyhlášen 2. června roku 2013 na dobu 28 dnů pro zvládnutí povodní. Pro zvládnutí pandemie byl prvně vyhlášen dne 12. března 2020 na základě Usnesení č. 69/2020 Sb., kdy byl dále prodlužován a skončil až 17. května 2022. Nejdélší nouzový stav trval od 5. října roku 2020 do 14. února 2021, což byl historicky nejdélší trvající nouzový stav ČR (Zákony pro lidi, Usnesení č. 69/2020 Sb., 2022).

Z jakého důvodu lze vyhlásit nouzový stav je uvedené v tabulce v příloze práce viz Tabulka IX Přehled krizových stavů. Nyní přikročíme k jednotlivým opatřením, která se během nouzového stavu zabývala omezením a šíření viru. Mezi tyto spadala následující:

- Volný pohyb osob – vláda omezila volný pohyb osob do veřejně přístupných míst a opuštění bydliště bylo možné např. z důvodu cesty do zaměstnání nebo pro zajištění základních lidských potřeb;
- Roušky či užití ochrany dýchacích cest – pro uzavřené prostory na veřejně přístupných místech, jako jsou obchody, úřady atd. bylo zapotřebí mít ochranu dýchacích cest v podobě nošení roušek či respirátoru;
- Otevírací doba obchodů nebo služeb – došlo k omezení dostupnosti některých obchodů, jenž neposkytovali základní lidské potřeby, omezení provozu či úplné uzavření ve stravovacích službách jako jsou restaurace;
- Kultura – vláda pozastavila provoz a konání kulturních, sportovních nebo obdobných akcí, kde se běžně setkává velké množství lidí (Vláda, Protiepidemická opatření, 2022).

2. CÍLE PRÁCE A VÝZKUMNÁ OTÁZKA

Pro tuto kapitolu byly popsány výzkumné cíle práce a stanoveny výzkumné otázky, kdy na základě jejich zodpovězení by mělo dojít k naplnění níže definovaných cílů.

2.1 Cíle práce

Tato diplomová práce si klade za cíl vyhodnotit vybrané oblasti radikalizace osob se zaměřením na ztrátu zaměstnání a omezení osobní svobody ve veřejném prostoru a tyto oblasti zkoumat a hodnotit z hlediska následného dodržování nařízených vládních opatření, jenž slouží za účelem zabránění šíření nemoci COVID-19, a s tím spojeného nárůstu protiprávního jednání radikalizovaných osob.

2.2 Výzkumná otázka

Aby došlo k zjištění stavu a naplnění výše uvedených cílů, byly na tomto základě formulovány dvě výzkumné otázky. Jejich znění je následující:

„Jaká jsou bezpečnostní opatření v České republice s ohledem na radikalizaci občanů? Odlišuje se Česká republika svojí bezpečnostní politikou od jiných států EU?“

„Jakým způsobem lze zhodnotit efektivnost opatření v rovině mezinárodního srovnání a čím se radikalismus a extremismus v České republice od ostatních zemí odlišuje?“

3. OPERACIONALIZACE

Následující pojmy jsou obsaženy a vysvětleny v teoretické části práce. Pro jejich lepší přehlednost uvedu definice znovu do této části práce.

Radikalizace – v obecné rovině vnímána jako víceúčelový dynamický proces, během něhož jedinec přijímá vyhraněné názory a postoje směřující k akceptaci, legitimizaci, podpoře a realizaci násilí na základě vyznávané ideologické nebo náboženské doktríny nebo přesvědčení

Radikalismus – jako názory, které se odchyľují od komfortního centrálního demokratického prostoru, ale ještě nejsou považovány za hranici extremismu a lze na něho pohlížet jako na tzv. šedou zónu, kterou lze vnímat jako přechod od demokratických hodnot a postojů k postojům extremistickým

Extremismus – označení pro vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku

Terorismus – plánované, promyšlené a taktéž politicky interesované násilí, která působí ve většině případů proti nezúčastněným osobám, aby bylo jistou skupinou či jedincem dosaženo vybraných cílů

Radikál – sympatizant nebo jedinec, který se uchyluje k radikálním postojům a smyšlení; stoupenec radikalismu

Extremista – přívrženec, stoupenec krajního řešení; krajní radikál

Veřejný pořádek – souhrn společenských vztahů, které vznikají, rozvíjejí se a zanikají na místech veřejných a veřejnosti přístupných. Jsou upraveny právními i neprávními normativními systémy a jejich zachování je významné pro zajištění klidného a bezporuchového chodu společnosti

COVID-19 – jedná se o vysoce infekční onemocnění, virového původu, které se projevuje zejména horečkami, respiračními potížemi, jako je kašel nebo dušnost, bolestí svalů a únavou

Epidemie – je propuknutí infekčního onemocnění, které se rychle šíří a v dané oblasti postihuje vysoké procento vnímavých obyvatel

4. METODIKA

V této části práce je popsán použitý postup pro sběr dat, následné zkoumání jejich hodnot a zpracování. Pro tuto kapitolu byly vybrány metody pro dosažení výše uvedených cílů v kapitole číslo 2.

4.1 Metodika pro výzkum a zpracování dat

Zde jsou popsány dílčí kroky, techniky, jednotlivé metody pro výzkum a zpracování dat. Tento popis je rozdělen do dvou kategorií, a to pro teoretickou část práce a pro analytickou část práce, která bude následovat v níže popsaných kapitolách.

Teoretická část

K zpracování teoretické části práce byla zvolena metoda obsahové analýzy dokumentace, kdy docházelo ke sběru dat a informací z odborných článků, odborné literatury a judikatury ČR, tedy tato metoda posloužila k vypracování základních informací o ideologiích a explikaci pojmů jako je radikalizace a extremismus. Tento fenomén je zkoumán z hlediska kriminologického, kdy poslouží jako základ pro následné zpracování analytické části práce, v rámci násilných projevů ve společnosti spojených právě se zkoumaným jevem.

Analytická část

Pro zpracování analytické části bylo využito taktéž metody obsahové analýzy dokumentace, která především vycházela z dokumentů vydaných Ministerstvem vnitra ČR, které se zabývá sledováním fenoménu a vývoje extremistických projevů v ČR, s čímž je spojená radikalizace obyvatelstva v ČR. Za další bylo využito statistických dat Policie ČR o spáchaných trestných činech a vývoji kriminality spojených právě s extremistickým podtextem za období před výskytem onemocnění koronaviru a po jeho výskytu. Dále se pak analytická část zaměřuje a zkoumá bezpečností situaci a navrženou koncepci ohledně vnitřní bezpečnosti v naší zemi před vlivy extremistických projevů a procesuje vlastní návrhy pro zlepšení situace.

Využité techniky a metody pro získání a zpracování dat, postupy při zpracování analytické části práce jsou uvedeny v následujících bodech:

- výběr metody pro sběr dat a jejich analýzy;
- charakterizování zjištěného stavu zkoumaného prostředí;

- extrakce dat pro sestavení SWOT analýzy;
- vyhodnocení získaných výsledků a návrh patřičných opatření.

SWOT analýza

SWOT analýza je nástrojem, který se využívá především pro strategické situační analýzy. Její primární rozdělení se zakládá na zkoumání prvků z vnitřního a vnějšího prostředí, tyto se dále dělí na čtyři části, ze kterých vlastně vznikl název této analýzy. Název je založen na základě čtyř anglických slov – strengths, weaknesses, oportunities a threats. Silní stránky (strengths) a slabé stránky (weaknesses) řadíme právě mezi vnitřní prostředí analýzy, kdežto příležitosti (oportunities) a hrozby (threats) řadíme do prostředí vnějšího. Jedná se tedy o souvztažnost prostředí vnitřního a vnějšího na základě interpretace dosažených výsledků (Srpková et al., 2011).

4.2 Využití metody a techniky pro sběr dat

Při sběru dat bylo využito několik metod, jakými se naplňovali vytyčené cíle. Jelikož řešitel práce je v současné době povoláním policistou, zajímá se o bezpečnostní situaci v ČR, do které spadá i fenomén radikalizace občanů. Tedy v některých částech práce je užito metody prostého pozorování, kdy bylo možné za doby nouzového stavu a výskytu nemoci COVID-19 pozorovat bezpečnostní situaci a chování občanů z výkonu služby. Dále bylo užito sběru a hodnocení bezpečnostních zpráv, zpráv o extremismu v ČR, akčních plánů Ministerstva vnitra a statistik PČR.

4.3 Výzkumný vzorek

Výzkum pro možnou radikalizaci a s tím spojené násilné projevy ve společnosti se odvíjí od období roku 2020, kdy se objevil v ČR objevily první případy osob s nakažou COVID-19. Právě na základě přítomnosti tohoto onemocnění se v rámci Česka začala zavádět opatření, které omezovala občany na osobních svobodách. Svůj nesouhlas s těmito opatřeními mohli tito občani vyjádřit přes širokou paletu demonstrací a občanských iniciativ, které končili násilnými střety. Právě tyto násilné střety jsou indikátorem škodlivého jednání ve společnosti a s tím spojené užití extrémního násilí. Byl zahrnut i mezinárodní vzorek, tedy protesty ze Slovenska a Polska, se stejnými parametry pro výběr.

Kritéria pro výběr a výzkum takových událostí byly následující:

- Událost měla spojitost s vyjádřením nesouhlasu proti vládním opatřením ke zvládnutí epidemie
- V rámci takové události došlo k dohledu ze strany policie
- Bylo u pořadatelů/účastníků zaznamenáno porušení právních předpisů policie či platných nařízení týkajících se epidemiologické situace

Výběr těchto akcí byl účelový, aby mohl reprezentovat stanovená kritéria a také v rámci výzkumu zodpověděl na stanovené výzkumné otázky v ohledu bezpečnosti České republiky. Tyto akce budou označeny jako Demonstrace 1 – Demonstrace 7.

Za účelem lepšího přehledu o zkoumaných událostech, řešitel této práce na tomto podkladě vytvořil souhrnný přehled, který tyto události bude blíže charakterizovat pro přiblížení historie, co bylo hlavní motto demonstrace, přibližný počet osob a další dostupné informace:

Demonstrace 1

Datum konání: 18. října 2020

Místo: ČR, Praha, Staroměstské náměstí

Počet účastníků: 2000 osob

Zapojení extremistů: ano

Obecná charakteristika události: Událost se konala na pod záštitou a svoláním Hnutí Občanské nespokojenosti. Toto hnutí se tou dobou hlásilo k odporu proti epidemiologickým opatřením. Z dostupného šetření vyplynulo, že tohoto shromáždění se účastnilo přibližně 500 hooligans a neonacistických militantů. Hooligans jsou fanoušci fotbalové klubu, kteří užívají extrémní násilí. Po ukončení akce došlo k vyzvání osob, aby byl opuštěn prostor Staroměstského náměstí ve vyznačených trasách. Následně došlo ze stran fotbalových fanoušků k útokům na policejní kordony a užití pyrotechniky, která byla házena směrem na policisty. Celkem bylo zajištěno 130 osob pro přestupkové jednání a došlo k zadržení 14 osob pro činnost trestnou. Před samotnou akcí provedli policisté na příjezdových cestách bezpečnostní kontroly, při kterých odhalili pyrotechniku, boxery, teleskopické obušky nebo i střelné zbraně.

Tyto předměty byly osobám v rámci bezpečnosti odebrány. Jako poslední zjištění bylo, že demonstrace se mohlo účastnit pouze 500 a mělo dojít k využití ochrany dýchacích cest, ale na akci bylo přítomno přibližně 2000 osob a užití ochranných prostředků ve většině případů nebylo (Pražský deník, Násilí, slzný plyn i vodní dělo © 2020).

Demonstrace 2

Datum konání: 6. prosince 2020

Místo: ČR, Praha, Václavské a Palackého náměstí

Počet účastníků: Přibližně do 1000 osob

Zapojení extremistů: Ne

Obecná charakteristika události: Událost se konala pod záštitou hnutí Svědomí národa a jejím pořadatelem byl David Tesař, předseda strany Manifest. Ten na facebookovém profilu vytvořil pozvánku, kdy nesla následující komentář: *„Zavádění totality pokračuje dál a my si to necháváme líbit. Pojďme žít bez vlády a jejích opatření. Pojďme žít a volně dýchat, jako jsme žili o loňských Vánocích“*, kdy demonstrace nesla název Manifestace za svobodu a pravdu odsuzující teror a manipulaci. Na akci dorazilo několik stovek odpůrců vládních opatření. Jednalo se o průvod, který vedl přes Staroměstské náměstí k úřadu vlády. Policie celou akci komentovala tak, že se akce obešla bez větších problémů, pouze dohlížela na dodržování veřejného pořádku. Stále byla v platnosti epidemiologická opatření, s tím spojené užívání ochrany dýchacích cest a rozestupy. Nebylo zjištěno trestných činů, pouze několik osob se dopustilo jednání mající znaky přestupku v souvislosti s porušováním aktuálních opatření, a tedy tyto byly oznámeny ke správnému orgánu k projednání (Pražský deník, Mikuláš, svařák, demonstrace..., © 2020).

Demonstrace 3

Datum konání: 31. ledna 2021

Místo: ČR, Praha, Václavské náměstí

Počet účastníků: Přibližně do 1000 osob

Zapojení extremistů: Ne

Obecná charakteristika události: Tato akce se konala na Václavském náměstí v Praze, kdy jí pořádala iniciativa s názvem „Jsme lidi, nás nevypnete“. Za pořadatele bylo

označení aktivista Ondřej Březina a Jana Peterková. Účastníci akce zaplnili celou horní část náměstí a dav lidí sahal až po úroveň Opletalovy ulice. Protest trval přibližně 2 hodiny a nesl se v poklidném rozpoložení.

V rámci akce nedošlo k násilným projevům, nebylo zapotřebí zásahu policie a nebyl zadržen ani žádný z účastníků akce. Stále platila epidemiologická opatření s tím, že byl omezen i samotný počet účastníků akce, kdy tento byl překročen, a tudíž pořadatelé byli oznámení ke správnému orgánu z důvodu možného jednání mající znaky přestupku a porušení platných vládních nařízení (Pražský deník, Nás nevypnete!..., © 2021).

Demonstrace 4

Datum konání: 14. února 2021

Místo: ČR, Praha, Újezd a směr na Petřín

Počet účastníků: Přibližně 300

Zapojení extremistů: ne

Obecná charakteristika události: Tato demonstrace byla součástí dalších 14 souběžných akcí, tedy celkově 15 pochodů, které se konaly pod záštitou iniciativy Chcíp PES nebo jejími sympatizanty, kdy tato iniciativa sdružuje podnikatele, kteří výše uvedenou dobou protestovali proti vládním nařízením. Pochodu se zúčastnilo přibližně 300 osob a pochod měl naplánovanou trasu směrem na Petřín v Praze. Organizátoři samotnou akci komentovali slovy: „*Cílem je dát lidem pocit normálního Česka, nebýt zavřeni doma, jít na čerstvý vzduch a užít si v jednotě procházku v přírodě. Nikde nebude připraveno pódium, abychom tam řečnili, ale aby si lidé mohli spolu povídat, mohli se setkat lidé, kteří se neznají, a mohli si promluvit o tom, jaké to je, když jsme doma rok zavřen*“. Lidé s sebou nesli vlajky či transparenty hlásající odpor proti nouzovému stavu a taky za to, aby děti mohly zpět do škol. Touto dobou stále platila epidemiologická opatření, jako užití roušek a dodržovat rozestupy. To PČR opět monitorovala, kdy znovu bylo zjištěno případů, kdy lidé taková nařízení nedodržovali (Pražský deník, „Chcíp PES“ uspořádal protestní pochod..., © 2021).

Demonstrace 5

Datum konání: 28. listopadu 2021

Místo: ČR, Praha, Letná

Počet účastníků: 3000 osob

Zapojení extremistů: ne

Obecná charakteristika události: Tato demonstrace byla jednou z posledních, které se účastnil velký počet lidí. Lidé se s vyjádřením odporu proti vládním opatřením a očkovací povinnosti, aby mohli využívat občanských služeb jako jsou restaurace, vstup do kin apod. rozhodli sejít na Letenské plány v Praze. Akce se účastnilo přibližně 3000 lidí. Policie opět monitorovala celou akci, kdy bylo nasazeno několik desítek policistů a jako v předchozích případech stále platila opatření, která ukládala dodržovat rozestupy a užití ochrany dýchacích cest, což během akce nebylo u velké většiny zúčastněných osob dodržováno. Tuto akci opět pořádala iniciativa Chcipl PES. Byla zaznamenána i přítomnost jiných subjektů či iniciativ vyjadřující nespokojenost s aktuální situací v ČR, např. již zmíněná iniciativa Manifest a předsedou Davidem Tesařem, která sdružuje podnikatele a další občansky aktivní obyvatele. Akce opět byla oznámena správnímu orgánu pro nedodržení stanovených zákonných podmínek. Též ze strany policie bylo učiněno několik oznámení ke správnímu orgánu z důvodu podezření z jednání mající přestupkový charakter. Na konci akce se lidé pokojně rozešli a nedošlo k žádným fyzickým střetům, které by byly registrovány. V rámci této akce byla zajištěna jedna osoba, která vešla do blízkého covidcentra a hlásala zde, že se nemají nechat testovat s tím, že na místě hlásal rétoriku vůči zavedeným opatřením. Osoba byla podle všeho podezřelá z jednání mající znaky přestupku na úrovni občanského soužití (Pražský deník, PODÍVEJTE SE: Hnutí Otevřeme Česko..., © 2021).

Demonstrace 6

Datum konání: 17. října 2020

Místo: Slovenská republika, Bratislava, Náměstí slobody a Hodžovo náměstí

Počet účastníků: Přibližně několik tisícovek, oficiální číslo nebylo zveřejněno

Zapojení extremistů: ano

Obecná charakteristika události: Tento protest proběhl přímo za účasti fotbalových fanoušků, kteří v zemi vystoupili a vyjádřili odpor proti koronavirovým opatřením, jenž Slovensko zavedlo po vzoru ostatních evropských měst. Účastníci demonstrace měli naplánované setkání na hlavním nádraží, odkud postupovali dále na výše uvedená místa. Situace vygradovala, když se několik stovek osob snažilo dostat do budovy úřadu vlády, vyzývali k odstoupení premiéra a došlo k násilným střetům s těžkooděnci slovenské policie. Jako byl v Česku platný nouzový stav, tak i na Slovensku byl touto dobou platný a byl zaveden zákaz shromažďování více jak 6 osob. Navíc akce nebyla ze strany úřadů povolena.

Nasazen byl slzný plyn a vodní děla, jako tomu poté došlo na Staroměstském náměstí v Praze dne 18. října 2020. Pro podezření z přestupku nebo trestného činu slovenská policie předvedla 11 osob. Dva případy se týkaly omezení osob pro podezření ze spáchání trestného činu výtržnictví a projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení základních práv a svobod (TERAZ, REAKCIE: Utorkové protesty na Slovensku, © 2020).

Demonstrace 7

Datum konání: 24. října 2020

Místo: Polsko, Varšava, plac Defilad u budovy Palác kultury a vědy

Počet účastníků: Přibližně několik tisícovek, oficiální číslo nebylo zveřejněno

Zapojení extremistů: ano

Obecná charakteristika události: Akce měla název „*Mezinárodní pochod svobody*“. Účastnili se ho i zastánci krajně pravicových stran Konfederacja. Demonstrace cílila na zavedení omezení, která měla zabránit šíření epidemie v zemi. Samotní organizátoři akce uvedli, že zastávají opozici a vyjadřují obavy z globálních politických a finančních silách, které využívají epidemii COVID-19 jako prostředek k vyvolávání paniky a strachu, aby byly zavedeny nezákonná a vědecky neopodstatněná omezení, která potlačují občanská práva. Dále upozorňovali účastníci a pořadatelé akce na to, že taková opatření ničí společnost a ekonomiku. Na akci platil omezený počet účastníků což nebylo respektováno. V rámci platných opatření bylo

zapotřebí mít ve veřejných prostranstvích zakrytá ústa a nos, za využití ochranných prostředků. Takové opatření též nebylo ze strany většiny účastníků respektováno. Mnozí nesli transparenty kritizující vládnoucí stranu, přičemž jeden říkal, že skutečným virem je její vůdce Jarosław Kaczyński. V rámci demonstrace nakonec došlo k potyčkám s policií. Musel být nasazen slzný plyn proti demonstrantům. Policie během protestu omezila na osobní svobodě přibližně 120 osob (Notes from Poland, Police clash with anti-lockdown..., © 2020).

4.4 Sběr dat a rizika zkreslení

Sběr dat o proběhlých demonstracích se zakládal především na základě dostupných informačních proudů. Tedy hlavním zdrojem byl internet a mediální portály, jelikož tyto demonstrace byly velmi medializovány. I v současné době stále probíhají soudní jednání s některými jednotlivými aktéry těchto událostí, kteří se dopustili protiprávních činů ve spojitosti s extremismem a náležitými trestnými činy. Dalším informačním proudem byly i Souhrnné situační zprávy k projevům extremismus a předsudečné nenávisti pro roky 2020 a roky 2021, kde jsou některé z výše uvedených demonstrací uvedeny.

Aby došlo k eliminaci zkreslení interpretovaných výsledků, je zapotřebí aby údaje o demonstracích obsahovaly relevantní hodnoty s nimi spojenými, bylo možné hledat a zkoumat jejich provázanost a bezpečnostní aspekty.

Nevýhody spatřuji v tom, že nejsem přímo odborným znalcem v daném oboru, a tudíž některé aspekty těchto událostí mohou zůstat upozaděny či nemusí být vyzdvižen jejich hlavní význam. Ve svém výzkumu hlavně cílím na to, jaká byla bezpečnostní politika státu a bezpečnostní opatření schopna na takové projevy reagovat a zda se extrémní projevy a bezpečnostní situace v okolních státech liší či nikoliv.

Jako další nevýhodou může být možnost latentnosti zkoumaného jevu. Taková aktivita mohla zůstat pro bezpečnostní složky skrytá, a tudíž se nebyla ze strany příslušných orgánů detekována nebo řešena.

4.5 *Analýza dat*

Zpracování bezpečnostních kritérií proběhlo za analýzy jednotlivých akcí z pohledu vědního oboru kriminologie. Tedy především bude analýza zaměřena na to, jaký subjekt inicioval uskutečnění demonstrace, jestli se jednalo pouze o občanskou iniciativu nebo extremistickou. S jakým cílem a jaké prostředky byly během akce využity. V reflexi na takový rozbor bude vymezen i bezpečnostní aspekt s možným hrozícím nebezpečím a jak na něj reagovaly příslušené složky státu, především policie. V rámci těchto událostí bude zkoumána i možnost korelace mezi nimi či nikoliv.

5. VÝSLEDKY

5.1 *Kategorizace iniciativ a jejich analýza*

V aktuální kapitole bude kladen důraz na srozumitelné prezentování výsledků z analýzy výše uvedených iniciativ, to ve formě na rozdělení do kategorií z příslušných pohledů, jež byly zkoumány. Tyto kategorie zkoumají například z jaké iniciativy byla demonstrace pořádána, jaké téma hlavně na demonstraci rezonovalo, zda vyjadřovala nespokojenost po stránce omezení podnikání či zaměstnání, výzvami za návrat dětí do škol atd. Byl zohledněn jejich celkový kontext a souvislosti. Analýza se bude zaměřovat především na aspekty z vědního oboru kriminologie. Pro celistvost celého výzkumu bude tato kapitola doplněna o srovnání na mezinárodním poli a také případové studie, které exemplifikují možné excesy jedinců či chování skupiny.

5.1.1 *Oblast č. 1 – Iniciativa občanská nebo extremistická*

Při analýze výše zmíněných demonstrací bylo zjištěno, že pouze v případě demonstrace č. 6 a č. 7 byla svolána z řad extremistů. Co se týče demonstrace v Praze, ta měla iniciaci v občanské aktivitě, kdy se k této události připojili tzv. hooligans, fotbaloví fanoušci, kteří se uchylují k užití extrémního násilí. Ostatní demonstrace, tedy č. 1 až č. 5 měly vždy základ v tom, že se jednalo o občanskou iniciativu, která chtěla vyjádřit nesouhlas s aktuálními zavedenými opatřeními. Vždy se jednalo o předem nahlášenou událost, na kterou mohla být přijata konkrétní bezpečnostní opatření.

5.1.2 *Oblast č. 2 – Hlavní motiv demonstrace*

Při zkoumání této oblasti řešitel práce došel k výsledkům, že se jednalo ve všech případech o vyjádření nesouhlasu s aktuálními platnými opatřeními, které byly v dané zemi zavedeny, s tím že hlavním proudem motivu demonstrace byla nespokojenost především na poli ekonomickém. Např. iniciativa Chcíp PES, která sdružovala především podnikatele v oblasti hoteliérství a provozu restauračních zařízení, a především demonstrací chtěli poukázat, že aktuální opatření jim znemožňují právo na svobodné podnikání a s tím další spojené provozované služby pro občany. Následně se vymezili proti vstupu pouze očkovaných lidí do takových provozoven a že se jedná o diskriminaci. S tímto se na české scéně objevilo užívání žlutých hvězd, které označovaly neočkované osoby a odkazovaly na užívání žlutých hvězd za dob

nacismu v Německu, kde se takové označení týkalo židů (Davidova hvězda), a tedy s tím spojený antisemitismus vůči židům.

V jednom z uvedených případů, resp. demonstrace č. 4. byla vyhraněná i proti zákazu chození dětí do škol, kdy byla pouze distanční výuka v ČR a iniciativa Chcípl PES požadovala návrat dětí do škol, což lze považovat za humánní cíl.

5.1.3 Oblast č. 3 – Porušování zákonů a nařízení

Další zvolenou oblastí pro výzkum bylo to, zda došlo při demonstracích k porušení platného práva či epidemiologického nařízení platného tou dobou.

K závažným případům porušení práva došlo v případech č. 1, č. 6 a č. 7. Tedy vždy za účasti extremistických skupin. Jednalo se především o to, že se demonstrace transformovala v násilný konflikt, který cílil buď na vládní budovy nebo proti policistům. Ta musela v reakci použít patřičné prostředky k zastavení osob užívající extrémní násilí, jako vodní děla, slzný plyn apod. Následně docházelo k zadržení takových osob a jejich dalšímu postihu z právní stránky.

Ve všech případech došlo k porušování platných epidemiologických nařízení, to především obnášelo nedodržování rozestupů účastníků, překročený počet možných účastníků, kteří se mohli akce účastnit, neuzítí ochrany dýchacích cest.

V rámci České republiky některé případy oznámila policie příslušnému správnímu orgánu pro projednání možného jednání se znaky přestupku, tedy méně závažného jednání než trestný čin.

Shodnou oblast tvořil počet osob omezených osob na osobní svobodě v případech demonstrací v Česku a Polsku. V obou státech v uvedených akcích bylo zajištěno přes 100 osob, které se dopouštěli v místě protiprávního jednání.

5.1.4 Oblast č. 4 – Přípravenost bezpečnostních složek

Vždy se jednalo o demonstrace, které musely být hlášeny dopředu příslušným úřadům o jejich konání. Děje se právě proto, aby mohla být vyhodnocena bezpečnostní povaha takové akce a aby ze strany příslušných bezpečnostních složek mohla být připravena adekvátní bezpečnostní opatření. V případě demonstrací na Staroměstském náměstí v Praze v říjnu roku 2020 bylo nasazeno mnoho policistů a byla připravena předem kontrolní stanoviště, kde došlo k prohlídkám osob a případnému odebrání nebezpečných

předmětů, které mohou být během konfliktu využity. Na akcích pod označením čísel 2 až 5 nedošlo k fyzickým střetům s policií.

Tedy na tomto podkladě bezpečnostní složky konání takových akcí nepodcenily, připravily adekvátní počet příslušníků k dalšímu postupu účastníků akce při fyzických střetech. K ekonomickým škodám se bude věnovat další oblast.

5.1.5 Oblast č. 5 – Ekonomické dopady

K vyčíslení ekonomických dopadů je těžké přihlédnout. Bezpečnost musí stát svým občanům zajistit, jak bylo uvedeno v teoretické části práce. Na tomto podkladě tedy spíše klade důraz na to, aby danou situaci špatně nevyhodnotil a připravil adekvátní opatření. Nasazení jak velkého množství policistů, tak i užití techniky stojí stát další výdaje, které musí vynaložit k udržení veřejného pořádku.

Pro případy s číslem 2 až 5 bylo nasazeno policistů pouze pro dohled nad veřejným pořádkem, který nebyl nikterak ve velké míře narušen. V případech č. 1, 6 a 7 došlo na potyčky s policií, ke škodě na majetku a k ublížení na zdraví u osob. Například v případě říjnové demonstrace na Staroměstském náměstí v roce 2020 bylo užito dlažebních kostek ze strany osob konající extrémní násilí, a tedy poškození prostranství, kdy tyto kostky pocházely ze samotného povrchu náměstí.

Hodnotit tedy ekonomický dopad takových událostí je velmi problematické například z hlediska zahrnutí veškerých škod či vynaložených prostředků pro zajištění bezpečnosti.

5.2 Komparace jednotlivých zemí v projevech radikalizace

V rámci zkoumané oblasti nastane komparace, již výše uvedených demonstrací, které se týkaly vyjádření právě nespokojenosti s vládními opatřeními zavedenými v zemi pro zvládnání epidemie. Zvolenými zkoumanými oblastmi jsou události pod označením demonstrace č. 1, č. 6 a č. 7 s tím, že na těchto událostech byla účast extrémistů.

5.2.1 Česká republika

V České republice upravuje veřejné shromáždění zákon. Jedná se zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím ve znění pozdějších předpisů. Samotný zákon ukládá přímo při organizování takových akcí informovat příslušené úřady. Samotný svolavatel akce, který takovou událost pořádá musí poskytnou součinnost úřadům k zajištění řádného průběhu shromáždění a plnit pokyny úřadu a PČR. Tento zákon ukládá i povinnosti osob, které se takového shromáždění účastní. Účastníci musí dbát pokynů svolavatele a pořadatelů s tím, že se musí zdržet všeho, co by mohlo jakýmkoliv způsobem narušit řádný a pokojný průběh shromáždění. Tedy z výše uvedeného vyplývá, že pořadatelé akce by měli mít zajištěnou např. bezpečnostní agenturu, která dohlídne na bezproblémový chod akce (Zákony pro lidi, Zákon č. 84/1990 Sb., © 2010).

Co se bezpečnosti týče, rozhodně v případě demonstrace na Staroměstském náměstí v říjnu roku 2020 pomohlo to, že se na místě nacházeli policisté s kamerami a že je v místě veřejný kamerový systém. Právě i Policie ČR patří mezi další subjekt, který dohlíží na poklidný průběh takové akce a v případě narušení veřejného pořádku koná. Ačkoliv PČR by měla mít v místě pouze povahu doprovodného subjektu a zastává zde roli preventivní. Pokud v rámci akce dojde k vážnějšímu porušení průběhu nebo je ohrožena bezpečnost ostatních, měl by pořadatel být schopen požádat právě PČR o spolupráci k zajištění klidného stavu. Pro takové důvody jsou ve většině předány kontakty mezi velitelem policejního opatření a pořadatelem.

Jak bylo uvedeno v charakteristice demonstrace č. 1, došlo ke střetům s policií, kdy muselo být omezeno na osobní svobodně přes 130 osob pro přestupkové jednání a na 14 osob zadrženo pro trestnou činnost. PČR byla vybavena i příslušnými technickými prostředky, kdy využila vodního děla proti násilným účastníkům demonstrace. Více v tabulce popisující silné a slabé stránky, viz Tabulka II:

Tabulka II: Přípravenost ČR na veřejná shromáždění

Česká republika	
Silné stránky	Slabé stránky
Kamerový systém	Ukládání mírných trestů
Dobrá legislativa	Nepředvídatelnost situace
Pořadatelská služba	
Přítomnost PČR v dění akce	

Zdroj: vlastní zpracování

5.2.2 Slovenská republika

Na Slovensku je veřejné shromáždění upraveno taktéž zákonem. Jedná se zákon č. 84/1990 Zb., o zhromažďovacom práve, samozřejmě ve znění pozdějších předpisů (Zákony pre ľudí, Zákon č. 84/1990 Zb., © 2022). Samotná právní úprava je velmi obdobná té České, tedy zde můžeme nalézt shodu v tom, že i Slovenská republika má zřízenou dobrou legislativu pro konání akcí s velkým počtem osob. Zákon především řeší to, aby bylo umožněna na veřejných místech realizace práva na svobodu projevu a další ústavně zaručená práva a svobody, právo na výměnu informací, názorů a právo na účast při řešení veřejných a jiných společných záležitostí vyjadřováním postojů a stanovisek. Do těchto spadala právě i demonstrace ze 17. října v roce 2020 v Bratislavě. Rozdílem oproti ČR bylo to, že na Slovensku byla demonstrace svolána přímo představiteli extrémního proudu, tedy fanoušků fotbalu tzv. hooligans. Naopak právě v ČR se jednalo o občanskou iniciativu, kdy se k této právě přidali i fotbaloví fanoušci a následně došlo ke konfliktu na Staroměstském náměstí.

Jelikož se jedná o veřejně dostupná místa, ty jsou opět pod kamerovým dozorem a lze dohledat jistých aktérů, kteří se uchýlí k užití násilí. Na Slovensku byl rozdíl i v tom, že tamní policie spatřovala podezření v ohrožování mravní výchovy mládeže, jelikož se zde nacházely i děti. Země rovnou ke konci roku 2020 zakázala konání hromadných akcí. Samozřejmě byla dobře vybavena i policie, která užila proti násilným osobám připravenou techniku, potažmo vodní děla a slzný plyn.

Slovensko má připravenou obdobnou legislativu jako ČR, tedy je schopná na spáchané protiprávní jednání reagovat a postihovat dle zákona č. 300/2005 Zb., trestný zákon. Slovenská policie celkem předvedla 11 osob, tedy ve srovnání obdobné události v Česku podstatně méně (Zákony pre ľudí, Zákon č. 300/2005 Z. z., © 2022).

Exemplárním případem, jak fungovala slovenská justice může být případ odsouzeného Čecha, který již delší dobu žil na Slovensku. Jeho jméno nebylo uveřejněno, jednalo se o dvačtyřicetiletého muže, profesí číšník. Právě on se se 17. října roku 2020 účastnil demonstrací v Bratislavě, kdy užil násilí proti policistům a jednoho z přítomných příslušníku zasáhl hozeným kamenem. U soudu doznal Čech svoji vinu a jeho advokátka ho hájila tím, že její klient žije na Slovensku již delší dobu, pracoval jako číšník a z důvodu epidemie COVID-19 a následného uzavření provozoven a restaurací přišel o své zaměstnání. Tedy na demonstraci přišel vyjádřit svůj nesouhlas ohledně zavedených opatření a následně se davem nechal strhnout k užití násilí. Více viz Tabulka III:

Tabulka III: Připravenost Slovenska na veřejná shromáždění

Slovenská republika	
Silné stránky	Slabé stránky
Zákony	Nedostatečné know-how zvládání situace
Pořadatelská služba	Slabá motivace upustit od protiprávního jednání
Připravení bezpečnostního opatření	
Kamery	

Zdroj: vlastní zpracování

5.2.3 *Polská republika*

V rámci Polska se konala demonstrace 24. října 2020, která byla též za účasti extremistů. Polská republika je proti postihování zločinů také obdobně legislativně vybavena jako například už výše uvedené Slovensko nebo Česko. Polsko využívá k postihům trestných činů také svůj trestní zákon, v originále nazván jako Kodeks karny. - Dz.U.2021.2345 tj (OpenLEX, Kodeks karny. - Dz.U.2021.2345 t.j., © 2022).

Polsko dává v rámci konání demonstrací spíše povaze represivní složky, o tom ve většině svědčí spíše celková připravenost na častá fotbalová utkání a střetů hooligans. Polští fotbaloví fanoušci se řadí mezi špičku agresivních jedinců na světě a většinou tyto utkání dopadnou rovnou střetem s policií. Nejvíce v Polsku rezonují fanoušci klubu Lech Poznań, kteří již i několikrát například zamířili do ČR (Policie ČR, Bezpečnostní opatření Sparta – Poznań, © 2010).

A právě i hooligans se zúčastnili výše uvedeného data demonstrace ve Varšavě, kde došlo k násilným střetům s policií. Ti přišli vyjádřit nesouhlas s omezeními týkající se epidemie COVID-19. Ta musela jako v případě Česka a Slovenska připravit bezpečnostní opatření za využití pořádkových jednotek policie a dále proti násilným účastníkům užít vodních děl a slzný plyn. Více viz Tabulka IV.

Policie omezila na tomto základě 120 osob na osobní svobodě, kdy se jedná o přibližně obdobný počet osob omezených na osobní svobodě jako v případě české demonstrace v říjnu roku 2020.

Tabulka IV: Připravenost Polska na veřejná shromáždění

Polská republika	
Silné stránky	Slabé stránky
Zákony	Malý důraz na prevenci
Připravení bezpečnostního opatření	Slabá motivace upustit od protiprávního jednání
Kamery	

Zdroj: vlastní zpracování

5.3 Případové studie

Pro zpracování případové studie byla zvolena občanská iniciativa, která se velmi vyhranila oproti zaváděným opatřením v ČR v době epidemie, a to v oblasti gastronomického podnikání. Následně i případy jednotlivců, kteří měli souvislost s odporem proti zavedeným opatřením během epidemie v ČR a platných nařízení nebo s porušováním právních norem. K vyprofilování politického subjektu a analýze poslouží především volební program strany a taky projevy níže uvedeného subjektu.

5.3.1 Iniciativa Otevřeme Česko – Chcípl PES

Za účelem vyprofilování a analýzy tohoto subjektu bude ve stručnosti nastíněna jeho historie vzniku, účel vzniku a jakým způsobem se dále hnutí ubíralo a jak vystupovali někteří členové hnutí. Právě iniciativa Otevřeme Česko – Chcípl PES pořádala v ČR několik demonstrací či pochodů, které vyjadřovaly nesouhlas s omezováním osobních svobod, jak bylo uvedeno ve vybraných případech demonstrací u nás.

Hnutí založil Jakub Olbert, společně s Jiřím Janečkem, který je majitelem pivovaru Malý Janek v Jincích, okres Příbram. Toto hnutí vzniklo v prosinci roku 2020 a cílem hnutí je dle zakladatelů ochrana práv a svobod občanů a také k přispění k návratu do normálního života. V prosinci tedy byla založena iniciativa a následně se stala i politickým hnutím v březnu roku 2021. Zakladatel Jakub Olbert je podnikatel, majitel podniku s názvem Šeberák, kdy se jedná o restaurační zařízení. Například tento podnik byl jedním z těch, který během vládních nařízení k zamezení šíření epidemie, a tedy následném omezení služeb, jako bylo uzavření restaurací a obdobných stravovacích služeb zůstal dne 26. listopadu roku 2020 otevřený a nařízení o uzavřených podnicích se rozhodl nerespektovat. Právě z rozhodnutí Jakuba Olberta. V rámci obdobně otevřeného podniku se přidává i pivovar Malý Janek v Jincích, a to dne 9. prosince 2020, kdy otevření restaurací bylo povolené, ale pouze do 20:00 hodiny večer. Jak restaurace Šeberák, tak i Malý Janek, jehož vlastníkem je právě výše uvedený Jiří Janeček, zůstávají otevřeny po povolené době pro provoz takové zařízení. Dne 12 prosince 2020 se dohodl Jakub Olbert a Jiří Janeček, že již nikdy podnik z důvodu vládních omezení zavírat nebudou a následně 14. prosince 2020 s dalšími příznivci oznamují v pivovaru Monopol založení rebelie v podobě založení hnutí Chcípl PES. Samotný Jakub Olbert byl ze strany PČR zajištěn v prosinci roku 2020 pro nerespektování a dodržování vládních opatření.

Chcíp PES tedy vzniká za účelem hájení základních práv a svobod, ochrana soukromého podnikání a zastavení rozdělování občanů na očkované a neočkované (Hnutí PES, Historie hnutí, © 2022).

Co se týče programu strany, v tom například bylo zahrnuto postavení Komunistické strany mimo zákon, snahu o zachování české koruny, v rámci zdravotnictví zrušení testování zdravích lidí nebo povinného očkování proti nemoci COVID-19, odstranění aktuálního hierarchie v Ředitelství silnicí a dálnic ČR a zavedení nového uspořádání s cílem odstranit korupci, zavedení tolerance alkoholu u řidičů na 0,5 promile, ochranu kulturních a tradičních hodnot. V rámci obrany se jednalo i o podporu národního hrdinství a vlastenectví. Za další ve svém programu i uvádí, že bude zrušeno Ministerstvo pro místní rozvoj a jeho agenda bude rozdělena pod jiné úřady. Ohledně migrace se též staví toto hnutí odmítavě a do svého programu zařadili odmítání ekonomických uprchlíků (Programy do voleb, Otevřeme Česko normálnímu životu, 2021).

Právě zmíněný Jakub Olbert byl ze strany PČR ve čtvrtek 10. prosince roku 2020 omezen na osobní svobodě ve své restauraci Na Šeberáku. Byl několikrát vyzván, aby vyprovodil posledního hosta a svojí restauraci uzavřel v souladu s platným nařízením vlády. On však tak neučinil (Echo24, Majitele odbojné restaurace Šeberák..., © 2020).

5.3.2 Vybrané případy jednotlivců

V této podkapitole se zaměřím na případy jednotlivců, kdy jejich jednání bylo v rozporu s právním řádem ČR a bylo propojeno právě na dobu epidemie COVID-19 v ČR.

Lukáš Veselý

Lukáš Veselý, tou dobou devětatřicetiletý elektromontér z Teplic, se účastnil dne 18. října 2020 právě demonstrace na Staroměstském náměstí v Praze. Obvodní soud v Praze jej potrestal dne 16. března 2021 za to, že na demonstraci měl údajně hodit dřevěné poleno na příslušníky policie. Sám Veselý potvrdil účast na demonstraci a nijak tuto skutečnost nepopíral. Hájil se pouze tím, že po policistech nehodil prkno nebo poleno, ale že měl v ruce zrovna poloprázdnou lahev s vodou, kterou v danou chvíli hodil po policistech. Věc osobně komentoval takto „*Na demonstraci jsem byl. Nebudu říkat, že jsem nic nehodil, ale prkno nebo poleno to určitě nebylo. Nechal jsem se víceméně strhnout tou situací a hodil jsem po policistech flašku, co jsem měl v ruce*“. Dle zjištěného jednání

pana Veselého, měl u stánku s občerstvením právě na zmíněném náměstí vzít poleno a hodit ho na policistu ze speciální pořádkové jednotky. Toho zasáhl, ale nezranil, jelikož ho chránila helma (Deník, Od Prahy si odpočiň!... © 2021).

Veselý byl v minulosti již dvakrát souzený za výtržnictví. Veselého identifikovali a částečně natočili dva kriminalisté v civilu, jenž byli přítomni právě na demonstraci. Od většiny útočníků se lišil markanty, a to především tím, že měl v době akce na sobě kabát a zatmavovací brýle. Obhajoba obžalovaného, že nehodil poleno a lahev byla taktéž vyvrácena na základě svědeckých výpovědí, a právě již zmíněným videozáznamem. Ke své osobě dále Veselý uvedl, že se v minulosti pohyboval ve hnutí skinheads a dřívější soudy spojené s výtržnictvím měly právě spojitost v členství v takové organizaci.

Panu Veselému byl Obvodním soudem pro Prahu 1 za jeho jednání a prokázání viny ze spáchání trestného činu výtržnictví dle ust. § 358 z.č. 40/2009 Sb., a z násilí proti úřední osobě dle ust. § 325 z.č. 40/2009 Sb., uložen roční podmíněný trest odnětí svobody a dvouletý zákaz pobytu na území Prahy. Soudkyně dále také komentovala to, proč nebyl panu Veselému uložen peněžitý trest. Veselý má totiž tři malé děti, které musí život a manželku na rodičovské dovolené, tedy soud shledal takový trest jako neúčelný. Veselý se u soudu rovnou vzdal práva na odvolání (Zákony pro lidi, Zákon č. 40/2009 Sb., © 2010).

Josef Tvrdík

Josef Tvrdík, tou dobou šestatřicetiletý kuchař z Prahy, se účastnil také dne 18. října 2020 právě demonstrace na Staroměstském náměstí v Praze. Obvodní soud v Praze jej potrestal za to, že měl jako stejně jako v případě Lukáše Veselého hodit po skončení demonstrace po policistech polenem. Tvrdík se ke svému jednání u soudu doznal. Sám věc komentoval následovně: „*Samozřejmě jsem to udělal, cítím se vinen. Byla to ode mě hloupost*“. Muž se hájil jako v případě Tvrdíka tím, že se na místě nechal strhnout davem a atmosférou situace. Tvrdíkově byla za vinu kladeny trestné činy násilí proti úřední osobě a také pro výtržnictví. Obvodní soud pro Prahu 1 a jeho soudce navrhl pro Tvrdíka trest odnětí svobody v délce 20 měsíců s tím, že trest bude podmíněně odložen na dobu tří let, kdy se nesmí jeho jednání po tuto dobu opakovat. Dále mu byl uložen i peněžitý trest ve výši 25 tisíc korun. Ten mohl Tvrdík hradit ve splátkách rozpoložených do 10 měsíců po částce 2,5 tisíce korun. Předseda soudního senátu Lukáš Svrček komentoval případ

takto: „Chtěl bych pana obžalovaného důrazně poučit, že soud propříště již nebude tak shovívavý a žádným způsobem nebude akceptovat to, že někdo bude v průběhu demonstrace házet na policisty polena, případně jiné předměty. Soud plně respektuje právo vyjádřit svůj názor, ale asi bychom si představovali poněkud kultivovanější způsob“. Odsouzený Tvrdík se stejně jako v případě pana Veselého vzdal na místě práva na odvolání. Ten byl obdobně souzen pro výtržnictví již v roce 2018 Obvodním soudem pro Prahu 4, kdy mu byl uložen peněžitý trest 15 tisíc korun (iDnes, První trest za bitku..., © 2021)

Patrik Tušl

Patrik Tušl, v roce 2022 devětadvacetiletý invalidní důchodce v exekucích aktuálně čelí trestnímu stíhání za to, že na trvalé adrese, k němu do práce apod., pronásledoval prezidenta České lékařské komory a lékaře Milana Kubka. Ve svých tvrzeních Tušl uváděl, že nikoho nepronásledoval a ani si nemapoval, kudy Kubek chodí. Pouze mu chtěl položit otázky ohledně epidemie COVID-19. Patrik Tušl se v zemi řadí mezi hlavní odpůrce očkování, vystupuje jako kritik vládních opatření a také vystupuje na protivládních demonstracích. Tušl čelí trestnímu stíhání za trestný čin nebezpečné pronásledování dle ust. § 354 z.č. 40/2009 Sb. Pokud bude Tušlovi prokázána vina, hrozí mu v takovém případě až roční vězení. Sám Tušl uspořádal v reakci na tuto kauzu tiskovou konferenci v restauraci Šeberák, která již v této práci také byla zmíněna v souvislosti s panem Olbertem. Tušl na konferenci své jednání hájil slovy: „*Budu to dělat trochu jinak, a to tak, že pokaždé, když za panem Kubkem půjdu, tak to oficiálně oznámím na úřadu, nahlásím událost třeba u něj v ulici, třeba shromáždění*“ (Pražský deník, Jen jsem kladl otázky..., © 2022).

Tušl byl již v minulosti pětkrát soudně trestaný a jedná se tedy o recidivistu. Poslední případ, který se ho týkal spočíval v tom, že Patrik Tušl v rámci svého profilu na internetovém portálu Facebook sdílel text písničky, který pojednává o brutálním násilí na žene. K tomuto příspěvku připsal, že tímto směrem smýšlí o své bývalé partnerce. Obvodní soud pro Prahu 9 tedy v červenci roku 2020 potrestal Patrika Tušla za nebezpečné vyhrožování dle ust. § 353 z.č. 40/2009 Sb., kdy mu soud uložil tříměsíční trest odnětí svobody se zkušební lhůtou jednoho roku (Aktuálně, "Miluju vůni krve, rozpáru ti obličej."..., © 2022).

5.4 SWOT analýza

Ke zlepšení přesnosti výsledků práce a dosažení stanovených cílů byla použita SWOT analýza. Její využití a jak tato analýza funguje bylo upřesněno v kapitole vztahující se k práci s daty. Hodnocení silných a slabých stránek spočívá právě ve zmíněných projevech skupin nebo jedinců, jakožto událostí, ke kterým dochází ve veřejném prostoru. Silné a slabé strany hodnotí současný stav. Jedná se tedy o souvztažnost prostředí vnitřního a vnějšího na základě interpretace dosažených výsledků. Viz Tabulka V.

Uvedená analýza hodnotí zabezpečení veřejně dostupných míst k projevům jedince či skupiny v České republice:

- Silné stránky a jejich vývoj
- Odstranění rizik vyplívajících ze slabých stránek, případné snížení rizik
- Možné příležitosti, které mohou být využity v budoucnu
- Možné hrozby spojené s událostí

Tabulka V: SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
Policie ČR	Nízké know-how zvládnání situace
Pořadatelská služba	Mírné tresty či pokuty
Technické prostředky	Prevence
Legislativa	Nízká důvěra v systém
Represe	Komunikace s občany
Příležitosti	Hrozby
Lepší vzdělávání občanů	Extremistická hnutí a uskupení
Rozvoj protiextremistické politiky	Internet a projevy v kyber-prostoru
Podpora ohrožených jedinců procesem radikalizace	Rozklad společnosti
Přizpůsobování se aktuálním hrozbám	Nedostačené povědomí o procesu radikalizace
Monitoring aktuálních trendů	Neustále se vyvíjející se fenomén

Zdroj: vlastní zpracování

5.4.1 Výpočet SWOT analýzy

Pro výpočet SWOT analýzy byly zahrnuty všechny faktory, které byly uvedeny na předchozí kapitole. Při stanovení hodnocení se každé položce přiřadí kladná čísla, a to v rozmezí stupnice čísla 1 až 5, 1 – nejméně; 5 – nejvíce. Při stanovení hodnocení u slabých stránek využijeme hodnot záporných, tedy -1 až -5, což je známka nejhorší. SWOT analýza byla doplněna i o sloupec váhy daného opatření. Váhou je vyjádřena důležitost každé položky v dané kategorii (Silné stránky, Slabé stránky, Příležitosti a Hrozby). Váhy podléhají dvěma pravidlům, a to že součet pro celkovou kategorii musí být roven 1. Druhým pravidlem je to, že čím vyšší číslo, tím je u dané položky větší důležitost pro danou kategorii. Následně dojde k dělení jednotlivých hodnot vyplívajících z hodnocení a hodnot. Analýza se uzavírá výsledným sečtením hodnot pro silné, slabé stránky a pro příležitosti a hrozby. Viz Tabulka VI:

Tabulka VI: Výpočet SWOT analýzy

Silné stránky	váha	hodnocení	výpočet
Policie ČR	0,3	4	1,2
Pořadatelská služba	0,1	3	0,3
Technické prostředky	0,2	3	0,6
Legislativa	0,2	4	0,8
Represe	0,2	3	0,6
Výsledná hodnota			3,5
Slabé stránky	váha	hodnocení	výpočet
Nízké know-how zvládnání situace	0,2	-3	-0,6
Mírné tresty či pokuty	0,2	-4	-0,8
Prevence	0,2	-4	-0,8
Nízká důvěra v systém	0,2	-3	-0,6
Komunikace s občany	0,2	-2	-0,4
Výsledná hodnota			-3,2

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka VII: Výpočet SWOT analýzy

Příležitosti	váha	hodnocení	výpočet
Lepší vzdělávání občanů	0,2	4	0,8
Rozvoj protiextremistické politiky	0,3	5	1,5
Podpora ohrožených jedinců procesem radikalizace	0,1	3	0,3
Přizpůsobování se aktuálním hrozbám	0,2	3	0,6
Monitoring aktuálních trendů	0,2	5	1
Výsledná hodnota			4,2
Hrozby	váha	hodnocení	výpočet
Extremistická hnutí a uskupení	0,2	-4	-0,8
Internet a projevy v kyber-prostoru	0,2	-4	-0,8
Rozklad společnosti	0,2	-3	-0,6
Nedostačené povědomí o procesu radikalizace	0,1	-3	-0,3
Neustále se vyvíjející se fenomén	0,3	-3	-0,9
Výsledná hodnota			-3,4

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka VIII: Výsledný výpočet SWOT analýzy

Silné a slabé stránky	0,3
Příležitosti a hrozby	0,8
Výsledná hodnota	1,1

Zdroj: vlastní zpracování

Z výpočtu SWOT analýzy je patrné, že vyšla kladná hodnota. Tedy hodnota 1,1, která nám značí že tedy silné stránky a příležitosti rozhodně převažují nad slabými stránkami a hrozbami, ale je zde stále prostor pro zlepšení. Kupříkladu v oblasti protiextremistické politiky státu a přizpůsobování se novým vyvstalým hrozbám.

5.5 Návrhy pro zlepšení

Z výzkumu vyplynulo několik bezpečnostních aspektů, které se týkají právě procesu radikalizace občanů a následně jejich násilných projevů ve společnosti. Ať se to již týká demonstrací s velkým počtem lidí, kde se v uvedených případech nechal jedinec strhnout danou situací či jako u jedinců, např. již zmiňovaný Patrik Tušl, která svými projevy cílí na konkrétní osoby a je následně za takové jednání stíhán příslušnými orgány.

Řešitel práce spatřuje velký prostor ohledně lepšího informování obyvatel ČR o celkovém pojmu radikalizace a s tím spojený ideologický proud radikalismus. Jelikož se tento trend neustále vyvíjí a je to fenomén, který se spíše v 21. století přesouvá do prostředí internetu (MVČR, Problematika Hate Crimes, © 2022). Tento problém se netýká pouze České republiky, ale s čím dál větší globalizací se stává problémem západních kultur a je dost provázaný s hate crime. Při zjišťování informací, hledání odborné literatury nebo prostými rozhovory o povědomí právě násilných projevů radikalizace se řešitel setkal v několika případech s neznalostí této problematiky a daného fenoménu, kdy musel více tázané osobě tento pojem objasnit.

Jak z výzkumu vyplynulo, demonstrací se účastnily a následně byly potrestány osoby, které již dříve byly souzeny například pro trestný čin výtržnictví. V takovém případě by řešitel práce osobně navrhoval, že vstup na akce o velkém počtu osob bude muset mít bezpečnostní kontroly, především tedy ze strany PČR, a pokud by taková skutečnost, že osoba byla již v minulosti trestána právě pro nepřizpůsobivé chování, nebyla by tato osoba na danou akci vpuštěna.

Ohledně dalšího bezpečnostního aspektu při řešení krize, ať už by se týkala epidemie či obdobné situace, řešitel práce spatřuje velký prostor ohledně zamyšlení nad tím, jakým způsobem zasáhnout do práv občanů a v jakém rozsahu je omezit. V případě ČR, kde je většina jejích obyvatel zvyklá na většinu demokratických principů a s nimi spojené svobody a práva, je následně velmi obtížné tyto práva omezit, a hlavně občanům je velmi dobře vysvětlit a ospravedlnit takovéto zásahy do základních práv a svobod. Právě špatnou komunikaci a ponechání vystavení jedinců právě negativních vlivů u nich může, ale nemusí, spustit proces radikalizace a následně jejich projevy mohou mít negativní a násilný dopad na společnost.

Právě krize v podobě epidemie COVID-19 poukázala na to, jak je jednoduché postavit určité osoby na okraj společnosti tím, že přijdou o zaměstnání nebo cítí křivdu vůči systému právě v tom hledisku, že mu byla odebrána nebo omezena jeho práva a svobody. Stát by se dle řešitele práce mohl více zaměřit právě na zkoumání toho, jakou druhotnou újmu může způsobit právě tím, že zavede restriktce a pro někoho budou mít fatální dopad. Tedy řešením by mohlo být zřídit pracoviště, kde by se taková osoba mohla nahlásit právě s problémy takových dopadů. Za další rozhodně lepší informovanost o tom, jestli takové pracoviště je zřízení a pro koho je určené. Případně se obrátit na média a v nich se pokusit své občany informovat o tom, jak mohou v těžkých životních situacích postupovat. Tímto by mohl být dodán pocit tohoto, že se jedinec nebo daná skupina nenachází na okraji společnosti a nemuselo by dojít například k násilným projevům ve veřejných prostranstvích.

6. DISKUZE

V rámci výzkumného souboru týkající se iniciativy pro páchání extrémního násilí svědčí o tom, že jedinec má pro takové jednání určitý předpoklad a taky to, že je do tohoto jednání vtažen na základě vzniklé situace a skupiny. Demonstrace na Staroměstském náměstí 18. října 2020 a její analýza ukázala mnoho kritických bodů, jak COVID-19 zasáhl do naprosto běžného života a působil u jedince užití násilí.

Řešitel se bude ohledně kapitoly diskuze zabývat samotným fenoménem radikalizace, kdy bude chtít poukázat na jisté zajímavosti jak po stránce teorie, tak po stránce analytické části práce. Jak bylo uvedeno, je radikalizace multidisciplinární problém a fenomén, kterým se zabývají vědní obory jako je politologie, sociologie nebo kriminologie. Z pohledu řešitele práce je rozhodně užitečné, aby všechny tyto disciplíny fungovaly vzájemně a mohly ohledně této problematiky přebírat poznatky ke zkoumanému fenoménu. Z dalšího hlediska je velmi přínosné, že problém procesu radikalizace a případné násilné projevy nezůstávají v ústraní bezpečnostní politiky ČR. Vypovídají o tom například výroční zprávy o extremismus (MVČR, Výroční zprávy o extremismu..., © 2022).

Práce tedy v teoretické rovině přináší objasnění problematiky jak radikalizace, tak i komplexní pojetí pojmu extremismu. Uchopit toto téma je právě krajně obtížné, protože jak bylo řečeno, jedná se o multioborový pojem a i přesto, že se v některých svých myšlenkách a definicích mohou prolínat, nahlíží na zkoumání jevu trochu rozdílným pohledem. Řešitel tedy v této práci přistoupil v teoretické části práce spíše k vědnímu oboru kriminologie a na základě získaných dat a poznatků vymezoval definice k použitým pojmům. Právě v tomto je spatřován přínos této práce v rovině teoretické poznání radikalizace. Teoretická část přináší i obeznámení a základní fakta k onemocnění COVID-19, které se v ČR objevilo na začátku roku 2020 a byla rámcově nastíněna zavedením opatření ze strany státu právě se zásahem do osobních svobod obyvatel v Česku. Na podkladě vymezených definic, zjištěném stavu věci byl koncipován následný postup a zpracování pro část analytická. Ta přináší provázanost právě v tom, jak omezení osobních svobod z důvodu šíření epidemie způsobené COVID-19, jako aktuálním tématem ve společnosti mělo vliv na obyčejné životy občanů Česka a jak v nich právě zavedené restriktce nebo životní úskalí mohla spustit proces radikalizace.

Co se týče zkoumaného prvku a prostředí, byly k tomuto účelu vybrány jednotlivé demonstrace, které se konaly jak na území ČR, tak i za účelem mezinárodní srovnání byly zvoleny demonstrace pod stejnými parametry výběru i ze zahraničí. Tento zkoumaný prvek byl v rámci práce zahrnut pod demonstracemi s označením č. 6 a č. 7. Pro lepší přehled dosažených výsledků zkoumaného prostředí se řešitel práce rozhodl utřídit do kategorií zdůrazňující aspekt zjištěného stavu. Ze zkoumání iniciativ těchto demonstrací vyplynulo, že pokud na místě bylo zastoupení extrémistů, potom měla demonstrace průběh nebo končila násilnými projevy, kdy došlo ke střetům s policií. Jistá polemika by mohla být nalezena v tom, že iniciativy či lépe demonstrace, které měly základ uspořádat takovou akci běžní občané neměla ze zkoumaného prvku násilný charakter. To samozřejmě nemusí potvrzovat to, zda je na místě přítomnost extremistů či nikoliv musí mít vždy za následek násilné projevy a střety. Jak následně bylo poukázáno a zkoumáno u jednotlivých případů, ku příkladu pana Veselého, jednalo se o strnutí svých činů na základě atmosféry na místě, jak sám uvedl.

Hlavním prvkem, který se soustředil právě na těchto demonstracích bylo právě nerespektování nařízených protiepidemických opatření. Ve většině případů bylo nařízeno nošení ochrany dýchacích cest, dostatečné rozestupy mezi jednotlivými účastníky, omezený počet účastníků, což tedy z proběhlé analýzy vyvstalo, že tato nařízení respektována nebyla. Ze strany policie, avšak došlo v možných případech řešení takových situací, kdy tyto jedince oznámila v rámci možného podezření z přestupkového jednání k příslušnému správnímu orgánu k projednání. Zde tedy vyvstává obdobná polemika, zda sankce za nerespektování takových opatření nebyla příliš nízká, tedy lidé nepocíťovali možný postih natolik závažný nebo případně právě nerespektování těchto opatření ve skupinovém jednání jim dodalo tolik odvahy a zmírnilo obavy z možného postihu za jejich nerespektování.

Motivem pro organizování demonstrací bylo především vyjádření nespokojenosti ohledně ekonomické sektoru, který byl právě značně zasažen vlnou epidemie a následnými opatřeními. Z analýzy iniciativy Chcíp PES vyplynulo, že sdružovala především podnikatelské subjekty a za jejím vznikem stál podnikatel. Následnými interními dohodami v této iniciativě bylo dohodnutí postupu v tom, jak již nezavírat své podniky, kterými byla restaurace Šeberák a Malý Janek v Jincích. Tyto podniky se rozhodly k nerespektování vládních nařízeních a čelily častým kontrolám ze strany

policie a následným právním postihům ze strany příslušných orgánů. I tak může vypadat projev občanské neposlušnosti, nerespektováním vládních nařízení a považovat je za zásah do svých osobních svobod, jako je právo na podnikání. Zde se projevy svých postojů ve větší míře obešly bez násilných excesů a spíše byla uplatňována zákonná argumentace ze strany podnikatelů a předkládán kontrolním orgánům ústavní zákon ČR. Ten však může být za jasně vymezených situacích během krizových stavů upozaděn a jisté svobody a práva mohou být občanům Česka krácena. Přínos práce z části analytické řešitel především spatřuje v tom, že poukazuje jak na chování jedince a i chování skupiny, pokud se ocitá na okraji společnosti, cítí křivdu a nespravedlnost systému z vyvstalé situace.

7. ZÁVĚR

Krise spojená s epidemií COVID-19 proměnila běžný život v ČR mnoha lidem. Některé jedince postavila na okraj společnosti a zapříčinila u nich změnu pohledu na nastavený systém, ve kterém byli zvyklí žít.

Diplomová práce cílila na objasnění a výzkum možných bezpečnostních aspektů s fenoménem radikalizace a případnými projevy ve společnosti. Dalším cílem bylo zkoumán možných rozdílů v zahraniční radikalizace a projevech oproti Česku. Za účelem dosažení těchto cílů bylo užito metody obsahové analýzy dokumentace, SWOT analýzy a také komparace s evropskými státy sousedícími s ČR.

Řešitel si kladl za cíl v teoretické části práce vymezit základní pojmy provázané právě se zkoumaným jevem radikalizace a také charakterizovat na základě dostupných pramenů a zdrojů onemocnění COVID-19.

Právě v teoretické části práce bylo ohraničeno hledisko, jakým vědním oborem bude výzkum zadané problematiky probíhat. Právě z pohledu kriminologie bylo možné vytyčit jednotlivé bezpečnostní aspekty, které radikalizace, potažmo násilné projevy radikálů mohou ve veřejném prostoru způsobit. Tedy ohrozit život, zdraví a majetek jiných osob. Právě ale radikalizace nemusí být vždy spojena s násilnými projevy, jak bylo definováno v teoretické části práce, jedná se o proces, který k násilným projevům může vést, ale nemusí tomu být v každém případě. Pokud už se tedy jedná o fenomén radikalizace jako procesu, může do něj vstupovat mnoho faktorů, které na jedince působí. Tato práce si jako hlavní faktor kladla právě epidemii COVID-19 v ČR a s tím spojené restriktce. Tyto měly za následek omezení běžného života, v některých případech omezení práva na podnikání nebo zapříčinily ztrátu zaměstnání, jelikož pracovník nebyl na svém postu potřebný.

Právě postavení jedince nebo skupiny na okraj společnosti či způsobená křivda a pocit nejistoty je v procesu radikalizace klíčový a hraje v něm důležitou úlohu. Avšak jasně potvrdit či vyvrátit jeden jediný faktor na procesu radikalizace je velmi nejasné a nelze tedy s určitostí říct, že jediná skutečnost měla takovou kauzalitu.

V analytické části práce se řešitel zaměřil na výzkum určitého segmentu spojeným právě s možnými projevy jedince ve veřejném prostoru, kterým se staly již zmíněné demonstrace s velkým počtem osob.

Na základě stanovených hypotéz se část z nich podařilo objasnit a část z nich zůstala nepotvrzena nebo naopak nevyvrácena. Co se týče stanovené výzkumné otázky ohledně bezpečnostních opatření v ČR bylo vyzkoumáno a zjištěno stavu, že radikalizace není v ČR ukotveným právním pojmem a setkáme se tedy spíše s legislativou týkající se extremistických a teroristických činů. Dále se ČR, konkrétně Ministerstvo vnitra zaměřuje na sledování aktuální extremistických projevů ve společnosti a s tím spojených projevů o předsudečné nenávisti určité skupině nebo menšině na našem území. Pokud se konají v naší zemi akce demonstrativního charakteru, jsou pořadatelé povinni informovat o takové události příslušné úřady, které připraví vhodné bezpečnostní opatření ve spolupráci s PČR. S tím se ČR shoduje legislativně například i se Slovenskem, jako se zahraniční zemí, ve které byly též pořádány obdobné akce a musela u nich zasahovat policie.

K samotným rozdílům nebo podobnostem radikalismu a extremismu ve srovnání na mezinárodním poli, se vyzkoumané skutečnosti přiklánějí k podobnostem, než že by od sebe byly rozdílné. Vztaženo k pořádaným demonstracím, se projevilo mnoho shod. Ku příkladu za účasti extremistů se demonstrace transformovala v násilné střety, kdy proti násilným jedincům musela zasáhnout policie, a to jak v případě ČR, tak Polska i Slovenska.

Tedy radikalizaci můžeme vnímat v mnoho podobách, je to neustále se vyvíjející se trend, který se přesunul i do kyber prostředí, jako jsou především sociální sítě. Tento fenomén bude zapotřebí neustále vnímat jako potenciální nebezpečí, který může určité osoby svést k myšlení a jednání spojené s ohrožením hodnot jako jsou život, zdraví a majetek.

Stát by měl soustředit dostupné prostředky k tomu, aby v obdobných situacích jako je epidemie nebo jiná nastalá krize nestavěla své občany na kraj společnosti, snažil se je v jistých krocích přesvědčit o správnosti svých rozhodnutí, tedy zlepšit komunikaci vůči jedincům, kteří mohou být ohroženi procesem radikalizace. Za další se snažit jedincům nacházejícím se již na okraji společnosti podat pomocnou ruku a dodat jim důvěry v systém, kterému mohou věřit a nemusí se cítit být jím ohroženi. Právě tyto možné kroky řešitel práce spatřuje jako velmi přínosné pro výzkum této práce, kdy poukazuje na možná slabá místa a jaké hrozby mohou s tímto fenoménem vyvstat.

8. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. „Chcipl PES“ uspořádal protestní pochod na Petřín a nabádá: Otevřete hospody! - Pražský deník. Pražský deník - informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/chipl-pes-valentynsky-pochod-nouzovy-stav-otevrete-hospody-hygiena-janecek.html
2. 300/2005 Z. z. *Trestný zákon | Aktuálne znenie*. Zbierka zákonov, právne predpisy, oblasti práva, register čiasok [online]. Copyright © [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>
3. 40/2009 Sb. *Trestní zákoník*. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
4. 69/2020 Sb. *Usnesení vlády České republiky č. 194 o vyhlášení nouzového stavu pro území České republiky na dobu od 14.00 hodin dne 12. března 2020 na dobu 30 dnů*. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-69>
5. 84/1990 Sb. *Zákon o právu shromažďovacím*. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-84>
6. 84/1990 Zb. *Zákon o zhromažďovacím práve | Aktuálne znenie*. Zbierka zákonov, právne predpisy, oblasti práva, register čiasok [online]. Copyright © [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-84>
7. BEUTEL A.J., *Building Bridges to Strengthen America. Forging an Effective Counterterrorism Enterprise Between Muslim Americans and Law Enforcement, Countering Extremism*. Washington D.C. – Los Angeles 2009. [online] 2013. [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1142/p893>
8. *Bezpečnostní opatření Sparta – Poznaň - Policie České republiky*. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2022 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sprava-hl-m-prahy-zpravodajstvi-bezpecnostni-opatreni-sparta-poznan.aspx>

9. BORUM, R. *Radicalization into Violent Extremism I: A Review of Social Science Theories*. In *Journal of Strategic Security* (Vol. 4, Issue 4, pp. 7–36). University of South Florida Libraries. [online] 2012. [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.5038/1944-0472.4.4.1>
10. BORUM, R.: *Understanding the terrorist mindset*. FBI Law Enforcement Bulletin, Home Office of Justice Programs [online] 2003. Copyright © [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/201462.pdf>
11. *Co je extremismus - Ministerstvo vnitra České republiky*. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>
12. DANICS, Štefan a Ladislava TEJCHMANOVÁ. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017. ISBN 978-80-7452-122-5.
13. DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-286-7.
14. DANICS, Štefan. *Extremismus hrozba demokracie*. Praha: Police History, 2002. ISBN 80-86477-07-x.
15. *Definice pojmu terorismus - Ministerstvo vnitra České republiky*. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>
16. *Demokracie a ústavnost | BIS*. Bezpečnostní informační služba České republiky | BIS [online]. Copyright © 2022 Bezpečnostní informační služba [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/demokracie-a-ustavnost/>

17. *Deradikalizace džihadistů? Nové zprávy odhalují zásadní problémy – Seznam zpráv, události, novinky | Globe24.cz - aktuálně z celého světa. Zprávy – Seznam zpráv, události, novinky | Globe24.cz - aktuálně z celého světa* [online]. Copyright © 2022 [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://globe24.cz/svet/26688-deradikalizace-dzihadistu-nove-zpravy-odhaluji-zasadni-problemy>

18. *extremista - ABZ.cz: slovník cizích slov. ABZ.cz: slovník cizích slov - online hledání* [online]. Copyright © [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/extremista>

19. HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-x.

20. *Historie Hnutí PES - Hnutí PES. Hnutí PES - Hnutí PES* [online]. Copyright © 2022 [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: <https://hnutipes.cz/historie-hnutí/>

21. HOLAS, Jakub. *Bezpečí, kriminalita a prevence*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. ISBN 978-80-7338-185-1.

22. CHALK, P. *The Response to Terrorism as a Threat to Liberal Democracy* [online]. [cit. 06.5.2022] Australian Journal of Politics and History, Vol. 44, No. 3. [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/...97.00027/pdf>

23. CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.

24. CHARVÁT, Jan. *Pojem extremismus a jeho aktuální možnosti použití v České republice*. veda.polac.cz – Odborné periodikum Policejní akademie České republiky v Praze © Policejní akademie ČR ISSN 2571-4589 pro online verzi. [online]. Copyright © [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2018/11/022017Pojem-extremismus-a-jeho-aktu%C3%A1ln%C3%AD-mo%C5%BEnosti-pou%C5%BEit%C3%AD-v-%C4%8Cesk%C3%A9-republice1.pdf>

25. CHMELÍK, Jan. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7.

26. *Interní akty řízení - Policie České republiky*. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2022 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/interni-akty-rizeni-664537.aspx>
27. IVOR, Jaroslav, ed. *Spoločnosť proti terorizmu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Slovenské zborníky. ISBN 978-80-7380-546-3.
28. *Jen jsem kladl otázky, odmítl Tušl obvinění z nebezpečného pronásledování Kubka - Pražský deník*. Pražský deník - informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/tusl-pronasledovani-obvineni-kubek-20220128.html
29. *Joint EU-U.S. statement following the EU-U.S. Justice and Home Affairs Ministerial Meeting Washington D.C., 16 December 2021 - Consilium*. Home - Consilium [online]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2021/12/17/joint-eu-u-s-statement-following-the-eu-u-s-justice-and-home-affairs-ministerial-meeting-washington-d-c-16-december-2021/>
30. KALIBOVÁ, Klára, Martina HOUŽVOVÁ a Ester KAŇOVSKÁ. *Předsudečné trestné činy: příručka pro soudce a státní zástupce*. Praha: In Iustitia, 2017. ISBN 978-80-88172-26-0.
31. *Kodeks karny. - Dz.U.2021.2345 t.j. - OpenLEX*. [online]. Copyright © Wolters Kluwer Polska Sp. z [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/kodeks-karny-16798683>
32. *Kriminalita - Policie České republiky*. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2022 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>
33. *Krizové stavy - Hasičský záchranný sbor České republiky*. Úvodní strana - Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. Copyright © 2022 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/web-krizove-rizeni-a-cnp-krizove-stavy-krizove-stavy.aspx>

34. *Lidská práva – OSN Česká republika*. OSN Česká republika – Poskytujeme informace o činnosti a prioritních cílech organizace, včetně specializovaných agentur a programů. [online]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/lidska-prava/>
35. LOEWENSTEIN, K. *1937b Militant Democracy and Fundamental Rights, II*. In *The American Political Science Review*, Vol. 31, No. 4, Aug., 1937, s. 638-658. [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10361146.2019.1604943>
36. *Majitele odbojné restaurace Šeberák zadržela policie - Echo24.cz*. Echo24.cz - Názorový deník [online]. Copyright © Echo Media, a.s. [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/SaePL/majitele-odbojne-restaurace-seberak-zadrzela-policie>
37. MAREŠ, Miroslav a Štěpán VÝBORNÝ. *Militantní demokracie ve střední Evropě*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2013. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-326-4.
38. MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. [Brno]: Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-86598-45-4.
39. *Mikuláš, svařák, demonstrace. Ministr zdravotnictví má strach z dění v Praze - Pražský deník*. Pražský deník - informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/pes-ministr-zdravotnictvi-blatny-praha-hrib-covid-mikulas-policie-demonstrace.html
40. *Nás nevypnete! V Praze se demonstrovalo i na podporu Volného „flákance“ - Pražský deník*. Pražský deník - informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/praha-demonstrace-csakova-poslanec-volny-flakanec-svoboda-covid-19.html
41. *Násilí, slzný plyn i vodní dělo. Protivládní demonstrace se na konci zvrhla - Pražský deník*. Pražský deník - informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/praha-staromestske-namesti-demonstrace-fanousci-policie-covid-vlada-babis.html
42. NOVOTNÝ, Oto. *Kriminologie*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2.

43. *Od Prahy si odpočiň! Za útok na policistu dostal muž podmínku a zákaz pobytu* - *Deník.cz*. Deník.cz - informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/krimi/demonstrace-policie-utok-staromestske-namesti-soud-zakaz-pobytu.html>
44. *Otevřeme Česko normálnímu životu s podporou Chcipl PES - Sněmovní volby 2021, Programy do voleb*. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu - Programy do voleb [online]. Dostupné z: <https://2021.programydovoleb.cz/strana/otevreme-cesko-chcipl-pes/volebni-program>
45. *PODÍVEJTE SE: Hnutí Otevřeme Česko - Chcipl PES pořádalo další demonstraci* - *Pražský deník*. Pražský deník - informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/praha-letna-demonstrace-hnuti-otevreme-cesko-chcipl-pes-20211128.html
46. *Police clash with anti-lockdown protesters in Warsaw on first day of new restrictions* / *Notes From Poland*. Notes From Poland | regular summaries of news from Poland [online]. Copyright © 2022 [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: <https://notesfrompoland.com/2020/10/24/police-clash-with-anti-lockdown-protesters-in-warsaw-on-first-day-of-new-restrictions/>
47. *Problematika Hate Crimes - Ministerstvo vnitra České republiky*. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/problematika-hate-crimes.aspx>
48. *Protiepidemická opatření* | *Vláda ČR*. Úvodní stránka | Vláda ČR [online]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vyhlaseni-nouzoveho-stavu-180234/>
49. *První trest za bitku na protivládní demonstraci. Byla to kravina, řekl výtržník* - *idnes.cz*. idnes.cz. [online]. Copyright © MAFRA, [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: http://www.idnes.cz/praha/zpravy/protivladni-demonstrace-vytrznictvi-utok-policie-poleno-soud.A210302_161845_praha-zpravy_iri

50. *Radikalizace - Terorismus a měkké cíle*. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena. [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/ostatni-hybridni-hrozby-radikalizace.aspx>
51. *Radikalizace v EU: Co vlastně znamená a jak jí předcházet?* | Zpravodajství | Evropský parlament. [online] 2021. [cit. 2022-05-06]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20210121STO96105/radikalizace-v-eu-co-vlastne-znamenava-a-jak-ji-predchazet>
52. *REAKCIE: Utorkové protesty na Slovensku*. Teraz.sk - spravodajský portál tlačovej agentúry TASR [online]. Copyright © [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: <https://www.teraz.sk/slovensko/prehľad-utorkove-protesty-na-slovensk/508463-clanok.html>
53. SCHMID, Alex. *Root Causes of Terrorism: Some Conceptual Notes, a Set of Indicators, and a Model*. In *Democracy and Security* (Vol. 1, Issue 2, pp. 127–136). Informa UK Limited. [online] 2005. [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/17419160500321139>
54. SMOLÍK, Josef a Tomáš ŠMÍD. *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2010. ISBN 978-80-210-5288-8.
55. SMOLÍK, Josef. *Psychologie terorismu a radikalizace: jak se z beránek stávají vlci*. V Brně: Mendelova univerzita, 2020. ISBN 978-80-7509-723-1.
56. SRPOVÁ, Jitka. *Podnikatelský plán a strategie*. Praha: Grada, 2011. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4103-1.
57. *Stanovisko MV k pořádání demonstrací v době nouzového stavu - Ministerstvo vnitra České republiky*. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/stanovisko-mv-k-poradani-demonstraci-v-dobe-nouzoveho-stavu.aspx>

58. STRNAD, Š. 2014. *Koncept militantní demokracie a jeho aplikace v české protixtremistické politice*. In Politické vědy. [online]. Roč. 17,č. 3, 2014. ISSN 1335 2741, s. 6-31. [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk/userfiles/file/3_2014/STRNAD.pdf
59. STRNAD, Štěpán a DANICS, Štefan. *Radicalisation – definition, models, detection in czech prisons*. Security in central and eastern europe: cyberspace, police, prisons, transport, addictions, the media Proceedings from the Conference XLIV CICA: “Security in Europe” – 12th Security Forum Krakow 5–7 June 2018. [online] 2020. 90–104 s. Kraków, Poland 2020. [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.24356/proceedings2018/4>
60. *Transmission of COVID-19*. Redirecting to <https://www.ecdc.europa.eu/en> [online]. Copyright © European Centre for Disease Prevention and Control [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/latest-evidence/transmission>
61. TROJÁNEK, M., a kol. *Nový koronavirus (SARS-CoV-2) a onemocnění COVID-19*. Čas Lékařů [online]. 2020;159 (2):55–6, [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://www.infekce.cz/zprava20-73.htm>
62. *Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky*. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-5-6]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
63. VAN DOREMALEN, N. *Aerosol and Surface Stability of SARS-CoV-2 as Compared with SARS-CoV-1*. N Engl J Med. [online] 2020; 382(16): 1564–1567. [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1056/nejmc2004973>
64. VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Bezpečnostní hrozby současnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2016. ISBN 978-80-7251-462-5.
65. VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-427-5.
66. *Veřejný pořádek - Ministerstvo vnitra České republiky*. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/verejny-poradek.aspx>

67. VLADIMÍR, Lichner a kol. *Extrémizmus a radikalizácia v sociálnych kontextoch*. Košice 2018: UPJŠ v Košiciach, Filozofická fakulta, 2018. ISBN 978-80-8152-659-6.
68. VYMĚTAL, Š., RYŠAVÁ, J. (2016). *Násilná radikalizace*. Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MVČR.
69. *Výroční zprávy o extremismu a koncepcie boje proti extremismu - Ministerstvo vnitra České republiky*. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>
70. *Výroční zprávy o extremismu a koncepcie boje proti extremismu - Ministerstvo vnitra České republiky*. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 07.05.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>
71. *Deradikalizace džihádistů? Nové zprávy odhalují zásadní problémy – Seznam zpráv, události, novinky | Globe24.cz - aktuálně z celého světa*. Zprávy – Seznam zpráv, události, novinky | Globe24.cz - aktuálně z celého světa [online]. Copyright © 2022 [cit. 06.05.2022]. Dostupné z: <https://globe24.cz/svet/26688-deradikalizace-dzihadistu-nove-zpravy-odhaluji-zasadni-problemy>

9. SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Ústavně-konformní schéma (Danics, 2008).....	20
Obrázek 2 Cesta násilné radikalizace (Vymětal, 2018).....	25
Obrázek 3 Model 4 stupňů radikalizace, (Borum, 2011).....	27
Obrázek 4. Model radikalizace dle Wiktorowicz Q. (Beutel, 2009)	28
Obrázek 5 Metafora schodiště dle Moghaddam (Smolík, 2020).....	29
Obrázek 6 Hlavní faktory polarizace a radikalizace dle Koomena (Smolík, 2020).....	35

10. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Přehled krizových stavů	88
--	----

11. SEZNAM ZKRATEK

MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky

PČR – Policie České republiky

NZIP – Národní zdravotnický informační portál

PA ČR – Policejní akademie České republiky

HZS ČR – Hasičský záchranný sbor České republiky

BIS – Bezpečností informační služba

ECDC – European Centre for Disease Prevention

12. PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Přehled krizových stavů

Tabulka IX: Přehled krizových stavů

Druh	Vyhlašující orgán	Důvod	Územní rozsah	Časová účinnost
<i>Stav nebezpečí</i>	Hejtman (primátor hl.m. Prahy)	Ohrožení života, zdraví, majetku, životního prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu	Celý kraj nebo jeho část	Nejdéle 30 dnů; prodloužení je přípustné jen se souhlasem vlády
<i>Nouzový stav</i>	Vláda (při nebezpečí z prodlení předseda vlády)	V případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují	Celý stát nebo jeho část	Nejdéle 30 dnů; prodloužení je přípustné po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny
<i>Stav ohrožení státu</i>	Parlament na návrh vlády	Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu	Celý stát nebo jeho část	Bez omezení
<i>Válečný stav</i>	Parlament	Je-li ČR napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení	Celý stát	Bez omezení

Zdroj: vlastní zpracování dle portálu HZS ČR